Rok XIV. Warszawa, dnia 20 marca 1938 r. Nr. 6

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOSCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Bolesław Chomicz, Mikołaj Dolanowski, Kazimierz Kohlmann, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz.	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ

Strona w tekście: 300 zł., 1/2 str. 150 zł., 1/4 strony 75 zł. Poza tekstem za stronę 200 zł., 1/2 str. 100 zł., 1/4 str. 50 zł.
Dla Komunalnych Kas Oszczędności bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do admin.) za str. 70 zł., 1/2 str. 35 zł., 1/4 str. 20 zł.

O większą aktywność w akcji kredytowej

Ogłoszony w ostatnim numerze artykuł p. insp. Olszewskiego, analizujący zbiorowy bilans brutto K. K. O. należących do Związku Warszawskiego według stanu na koniec roku ubiegłego, nasuwa szereg uwag ogólnych o działalności kas, których nie można pominąć milczeniem. Jednym z takich zagadnień zasadniczych jest działalność kredytowa K. K. O., a raczej dynamika ich działalności.

Z przedstawionych cyfr wynika, że rok ubiegły zamknęły kasy Związku Warszawskiego b. pomyślnie, jeśli chodzi o przyrost wkładów. Przyrost ten był o wiele większy niż w latach poprzednich, gdyż wyniósł przeszło 51 miln. zł i obejmował, acz w różnym stopniu, kasy wszystkich 9 województw centralnych i wschodnich. Tymczasem wzrost operacji kredytowych był bez porównania skromniejszy, gdyż wyrażał się cyfrą 16,2 miln. złotych. Porównanie wzrostu działalności oszczędnościowej kas, który wyraża się stosunkiem 23,7%, ze wzrostem działalności kredytowej, wynoszącym tylko 9,3%, daje dużo do myślenia szczególnie jeśli się zważy, że dysproporcja między tymi dwoma gałęziami operacji ma miejsce już od kilku lat. Ilustracją tego stanu rzeczy jest poniższe zestawienie cyfr wyjętych z bilansów brutto kas należących do Związku Warszawskiego (w miln. zł):

Koniec roku	Wkłady		Kredyty udzielone		Lokaty w pap. wart.		Kredyty i lokaty razem		Stos. proc. kredytów do stos. wkładów
	Stan	Wzrost	Stan	Wzrost lub spadek	Stan	Wzrost	Stan	Wzrost lub spadek	
1931	114,4	—	132,0	—	11,3	—	143,3	—	115,3
1932	121,4	+ 7,0	130,0	— 2,0	11,7	+ 0,4	141,7	— 1,6	107,1
1933	127,2	+ 5,8	136,0	+ 6,0	14,2	+ 2,5	150,2	+ 8,5	106,9
1934	162,8	+ 35,6	148,5	+ 12,5	21,9	+ 7,7	170,4	+ 20,2	91,2
1035	184,0	+ 21,2	154,0	+ 5,5	33,7	+ 11,8	187,7	+ 17,3	83,7
1936	215,4	+ 31,4	173,9	+ 19,9	37,0	+ 3,3	210,8	+ 23,2	80,7
1937	266,6	+ 51,2	190,1	+ 16,2	58,2	+ 21,2	248,3	+ 37,4	71,3

Z zestawienia tego widać wyraźnie, że począwszy od r. 1934, który był pierwszym rokiem pomyślnego rozwoju wkładów od czasu kryzysu, akcja kredytowa kas postępuje naprzód w tempie znacznie powolniejszym od akcji oszczędnościowej. Stosunek procentowy sumy kredytów udzielonych przez kasy do sumy zebranych wkładów, który jeszcze w 1931 wynosił 115,3%, spadł z 91,2% na 71,3%.

Z tablicy tej również widać, że ten mniejszy stosunkowo wzrost akcji kredytowej kompensowany był głównie przez wzrost akcji lokacyjnej K. K. O. Na przestrzeni 6 lat portfel papierów wartościowych w kasach zwiększył się przeszło 5-krotnie! Mimo to akcja kredytowa i lokacyjna wzięte razem nie wyczerpują jeszcze całego przyrostu wkładów. Wynosił on bowiem w tym czasie 152,2 miln. zł, gdy suma kredytów i lokat w papierach wart. wzrosła tylko o 105,0 miln. Resztę nadwyżki wkładów obróciły kasy na zwiększenie pogotowia kasowego i spłatę swych zobowiązań wobec instytucji finansowych. Dodając wyżej wymienione pozycje otrzymamy, że cały przyrost wkładów z lat 1931 — 1937 zużyły kasy następująco:

na akcję kredytową	58,1	miln. zł,
„ „ lokacyjną	46,9	„ „
„ zwiększenie pogotowia	36,3	„ „
„ spłatę zadłużenia	8,4	„ „
Razem	149,7	miln. zł.

Jakie stąd wypływają wnioski?

1-o. Poprawa koniunktury, która rozpoczyna się w Polsce od r. 1934 przyniosła kasom na terenie Związku Warszawskiego (poprzez różne wahania miesięczne) poważny przyrost wkładów na książeczkach oszczędnościowych i na rachunkach czekowych. 2-o. Jednocześnie wzrosła suma udzielonych przez kasy kredytów. Suma kredytów wzrosła jednak w stopniu daleko mniejszym. 3-o. W polityce finansowej kas coraz większą rolę zaczęły odgrywać lokaty w papierach wartościowych. 4-o. Kasy wykorzystały zarazem ten okres płynności na wzmocnienie pogotowia kasowego (które w stosunku do sumy wkładów wynosiło w 1931 r. 9,8%, a na przestrzeni lat 1934 — 1937 wynosi ok. 17%). 5-o. Resztę nadwyżek obróciły kasy na spłatę uciążliwych zobowiązań w bankach.

Pomijając dwa ostatnie zjawiska, które z punktu widzenia polityki finansowej kas żadnych zastrzeżeń nie nasuwają, i zostawiając na uboczu pkt. 3, który wymagałby osobnego omówienia, stwierdzić ogólnie należy, że okresom zwyżkowej koniunktury w Polsce towarzyszy dziwne zjawisko na rynku pieniężnym, o cechach charakterystycznych dla okresu „klasycznej" depresji: wielka płynność i słaba ekspansja kredytowa. Wniosek ten uogólniam dlatego, że zauważony objaw wystąpił we wszystkich instytucjach kredytowych w Polsce i to w stopniu o wiele silniejszym niż w K. K. O. Przecież w sprawozdaniu Banku Polskiego za rok 1937 czytamy, że mimo przyrostu wkładów w r. ub. we wszystkich instytucjach pieniężnych o 462 miln. — suma kredytów zmniejszyła się o przeszło 49 miln. złotych.

Wróćmy jednak do komunalnych kas oszczędności i zapytajmy, czy wyżej przedstawiony rozwój ich operacji czynnych jest zjawiskiem pożądanym i zgodnym z ich zadaniami społeczno - gospodarczymi?

O zadaniach i roli społeczno - gospodarczej K. K. O. mówiłem już szerzej na innym miejscu *). Tutaj chciałbym tylko uwypuklić niektóre momenty wynikające z przepisów prawnych. W świetle postanowień statutu zadanie „popierania produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym" jest postawione na równi z zadaniem gromadzenia oszczędności oraz gospodarowania nimi w sposób bezpieczny i korzystny dla wkładców. I inaczej być nie mogło — interes prywatny wkładcy nie może stać wyżej od interesu społeczeństwa, dla którego tworzenie kapitałów i racjonalne ich zużytkowanie jest rzeczą pierwszorzędnego znaczenia. Dlatego nie można twierdzić, że przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa wkładów, a potem dopiero działalność kredytowa, gdyż te dwie czynności najlogiczniej są z sobą związane.

Po wtóre, tak sformułowane zadanie K. K. O. wykreśla zarazem ich oblicze ideowe i rację bytu w całości systemu kredytowego, jak również ich funkcję społeczno-gospodarczą. Jako instytucje samorządowe, utworzone przez samorząd, korzystające z jego gwarancji i będące pod jego bezpośrednią kontrolą, komunalne kasy oszczędności są instytucjami lokalnymi: zadaniem ich jest gromadzenie oszczędności szerokich warstw ludności miejscowej i gospodarowanie nimi tak, aby nie tylko zapewnić bezpieczeństwo wkładcom, ale jednocześnie zaspokoić potrzeby produkcyjne szerokich warstw ludności miejscowej pracującej w rolnictwie, rzemiośle, handlu, przemyśle itp. Ten charakter odróżnia K. K. O. od innych instytucji zarówno lokalnych, jako też centralnych, prywatnych czy państwowych. To jest cel ich istnienia i racja bytu w zespole innych instytucji pieniężnych. Z takiego sformułowania zadań K. K. O. wynika również ich funkcja społeczno - gospodarcza, polegająca na decentralizacji kapitałów i kredytów.

Jeśli z tego punktu widzenia spojrzymy na wspomnianą tendencję rozwoju działalności kredytowej K. K. O., to jasne się stanie, że dalszy rozwój w tym kierunku byłby niepożądany i nieodpowiadający zadaniom, dla których zostały one powołane.

Jakież są przyczyny tego dziwnego zjawiska braku ekspansji kredytowej w dobie ożywienia gospodarczego? Bank Polski — jak to czytamy w jego sprawozdaniu — objaw ten przypisuje płynności przedsiębiorstw, które były w stanie finansować wzrastające obroty własnymi środkami bez uciekania się do pomocy kredytów bankowych. Jako drugą przyczynę tego stanu rzeczy Bank Polski wymienia zamówienia na roboty publiczne, dzięki którym przedsiębiorstwa korzystały z dość znacznych zaliczek. Jeśli tak jest, to jednak nasuwa się wniosek, że dobra koniunktura finansowana w znacznej mierze ze środków publicznych nie zdołała jeszcze ogarnąć całego aparatu produkcji i wymiany. Aparat ten nie jest jeszcze w pełni wykorzystany, skoro może pracować tylko własnymi środkami bez pomocy kredytów.

Zdaje się jednak, że dalsze przyczyny tkwią nie tylko po stronie popytu, ale i po stronie podaży kredytów. Do finansowania koniunktury potrzebne są przede wszystkim kredyty długoterminowe. Finansowanie inwestycyj kredytami krótkoterminowymi byłoby polityką niezdrową zarówno dla kredytodawcy jak kredytobiorcy. Przecież procesy oddłużeniowe w rolnictwie i samorządach są w znacznej mierze rezultatem takiej fałszywej polityki kredytowej w okresie poprzedniej „prosperity". Dlatego zapotrzebowanie na dogodny kredyt długoterminowy napewno istnieje, brak natomiast podaży tego rodzaju kredytów. Zarówno banki prywatne jak kasy oszczędności rozporządzają głównie wkładami bezterminowymi lub krótkoterminowymi. Wkłady długoterminowe, a nawet znaczna część krótkoterminowych, uległy zamrożeniu w czasie kryzysu. Proces „odmrażania" został rozłożony na lata i postępuje opieszale. W tych warunkach instytucje kredytowe nie chcą i często nie mogą udzielać potrzebnych kredytów inwestycyjnych na dłuższe terminy.

Nie bez znaczenia również pozostaje stopa procentowa od kredytów, która mimo wszystko jest jeszcze zbyt wysoka w stosunku do rentowności pro-

*) Por. mój artykuł „Finansowanie stanu średniego" (Oszczędność, str. 24 z 1937 r.).

cesów gospodarczych. Aczkolwiek obniżenie stopy procentowej jest problemem skomplikowanym, to jednak warunki do jej przeprowadzenia już istnieją wskutek obniżki oprocentowania wkładów i zapewne zbliża się moment, kiedy ta obniżka nastąpi. W przewidywaniu tego już obecnie większe kasy obniżają oprocentowanie kredytów, a i pozostałe kasy, które nie mają do odrobienia większych strat w swych bilansach, powinny sprawę tę wziąć pod pilną rozwagę. Obecny okres należy uważać pod tym względem za przejściowy.

Wreszcie ostatni moment stojący na przeszkodzie szerszej ekspansji kredytowej — tkwi w postawie kierowników samych instytucji kredytowych. Jest to postawa pewnej bierności, rzec by można — indolencji, płynąca tak z pesymistycznej oceny sytuacji, jak i z pewnego przyzwyczajenia nabytego w okresie kryzysu, kiedy się myślało tylko o rewindykacji i ściąganiu udzielonych kredytów. Nie chciałbym wpaść w przesadę, ale trudno mi oprzeć się chęci zaryzykowania twierdzenia, że mniejsza lub większa suma „próżnujących kapitałów“ w jakiejś instytucji kredytowej — z zastrzeżeniem wypadków specjalnych i specjalnych warunków terenowych — jest w zasadzie wykładnikiem stopnia sprawności jej polityki kredytowej. Bo wygodniej jest ulokować nadmiar wolnych środków w bankach lub papierach, niż poddać sumiennej i na znajomości rzeczy opartej ocenie możliwości kredytowe każdego klienta ubiegającego się o pożyczkę, nie mówiąc już o wyszukiwaniu tego klienta. Dlatego należało by się zastanowić, czy instytucje „cierpiące“ na nadmiar gotówki nie powinnyby zacząć rozumnej propagandy kredytów, obok nieustawania w propagandzie oszczędności.

Dużo pouczających sugestii nasunąć się musi każdemu, kto uważnie zapozna się z kampanią kredytową (bo trudno tu o inny termin) prowadzoną przez niemieckie kasy oszczędności **). Kasy niemieckie, które przez parę lat lokowały (niekoniecznie z własnej woli) zebrane kapitały w emisjach publicznych, obecnie uświadomiły sobie, że istotnym ich zadaniem jest kredytowanie stanu średniego, tych szerokich warstw ludności miejscowej, wśród której pracują. Mało tego, widząc, jak trudno jest drobnym rzemieślnikom, przemysłowcom i kupcom o rzeczowe zabezpieczenie kredytów, rezygnują z tego formalnego zabezpieczenia, a całą uwagę kierują na kwalifikacje moralne i zawodowe petenta i na ocenę jego możliwości gospodarczych. Idą przy tym tak daleko, że dyskontują niejako przyszłe szanse gospodarcze petentów, udzielając młodzieńcom, którzy przez czas nauki zawodowej w szkole, czy u majstra robili dobre postępy w nauce i systematycznie oszczędzali drobne sumy w kasie oszczędności — kredytów potrzebnych na założenie własnego warsztatu pracy.

Przykład kas niemieckich przytoczyłem nie po to, abyśmy mieli żywcem przejmować wzory niemieckie. Zdaję sobie doskonale sprawę nie tylko z różnicy charakteru i psychiki obu społeczeństw, ale i z różnicy sytuacji gospodarczej w obu krajach. Chodziło mi tylko o zwrócenie większej uwagi na działalność kredytową K. K. O. Jest to wniosek wynikający z analizy rozwoju działalności kredytowej kas w okresie pokryzysowym. Zapewne, że w porównaniu z działalnością kredytową innych instytucji, komunalne kasy oszczędności wykazują znaczny rozwój operacji kredytowych. Jednakże tendencja rozwojowa w świetle cyfr nie wydaje się pomyślna.

B. Obszyński.

**) Por. artykuł Dr. K. Thalera — „Kredyt dla stanu średniego w Niemczech“ (Oszczędność, Nr 4 z 1938 r.).

Organizacja i technika pracy w niektórych większych kasach i bankach za granicą *)

Chcąc dać odpowiedź na pytanie, jak są urządzone i jak pracują wielkie kasy oszczędności i banki za granicą, trzeba omówić przynajmniej w ogólnych zarysach niektóre ich urządzenia, jak pomieszczenie biur, komunikację wewnętrzną, podział na wydziały, pracę w niektórych wydziałach, załatwianie stron, księgowanie ręczne, maszynowe, systemy kartotek, skrzynki kartotekowe, formularze asygnat, książeczek itp.

Instytucje oszczędnościowe i banki za granicą mieszczą się we własnych dużych budynkach, położonych przeważnie w centrum miasta, gdzie ruch gospodarczy i handlowy jest najbardziej ożywiony. Oddziały zaś i zbiornice miejskie są rozrzucone w miarę potrzeby po wszystkich ważniejszych dzielnicach miasta.

Zakład główny dzieli się na wydziały według odpowiednich czynności: oszczędnościowy, hipoteczny, kredytowy, czekowy, papierów wartościowych itd. Wydziały pracują samodzielnie, a w wypadkach, które wymagają obsługi kilku wydziałów, współdziałają poszczególne wydziały ze sobą w odpowiedniej kolejności, według ogólnej instrukcji, przy czym zwraca się szczególną uwagę na to, by zlecenie klienta było wykonane przez wszystkie wydziały w tym samym dniu.

U wejścia do budynku są wywieszone tablice orientacyjne, na których znajdują się dokładne szczegóły, odnoszące się do pomieszczenia poszczególnych wydziałów, godzin urzędowania itp. Ponadto na korytarzach i w przejściach wiszą tablice z odpowiednimi napisami.

Sale, w których dokonuje się transakcji z klien-

*) Przedruk artykułu zamieszczonego w „Kwartalniku Kas Oszczędności“ (Nr 38, zesz. 1, z 1938 r.) pt. „Urządzenia i praca w niektórych większych kasach oszczędności i bankach w Austrii i Szwajcarii“. *(Przyp. Redakcji).*

tem, posiadają wszelkie nowoczesne urządzenia, służące zarówno dla wygody klientów jak i dla urzędujących pracowników.

Klienta otacza się szczególną opieką i obsługuje jak najszybciej i jak najlepiej. Życzenia i przyzwyczajenia klientów doznają wielkiego poszanowania tak dalece, że niejednokrotnie stanowią one jedyną przeszkodę do wprowadzenia pewnych zmian, które w innych warunkach oznaczałyby poważny nawet postęp w danej dziedzinie. Dla przykładu można by przytoczyć bardzo znamienny fakt, który się zdarzył w jednej z najpoważniejszych instytucyj oszczędnościowych w Szwajcarii. Instytucja ta mimo wprowadzenia nowego systemu maszynowego księgowania, była zmuszona zatrzymać stary format książeczki oszczędnościowej w twardej oprawie oraz dokonywać wpisów ręcznie, ponieważ tego życzyła sobie przeważająca większość klienteli rekrutującej się z ludności wiejskiej i małomiasteczkowej. Wypadek ten zresztą nie jest odosobniony, gdyż w takim samym położeniu znajduje się jedna z najstarszych kas oszczędności w Austrii, licząca się dotychczas z przyzwyczajeniami swojej klienteli, która lubi format książeczki oszczędnościowej większych rozmiarów i w mocnej twardej oprawie. Inne jednak kasy, szczególnie te, które obsługują klientelę przeważnie miejską, jak również banki — zdołały przez odpowiednie przygotowanie klientów wprowadzić nowsze, wygodniejsze i praktyczniejsze formaty książeczek oraz dokonywać w nich wpisów na maszynach księgujących.

Do łatwiejszej komunikacji wewnętrznej w budynku służą windy osobowe w odpowiedniej ilości, według istotnych potrzeb dla personalu i dla klientów. Banki szwajcarskie znajdujące się w większych miastach przesyłają sobie wzajemnie korespondencję pocztą pneumatyczną.

Przyjrzyjmy się z kolei pracy w kilku wydziałach. W jednej z kas wiedeńskich wydział oszczędnościowy pracuje starym systemem księgowania ręcznego; konta klientów prowadzone są na kartotekach. Kartoteki przechowywane są w szafkach żelaznych ognio- wzgl. płomienio - trwałych. Ciekawy jest tam sposób przyjmowania wkładów. Klient zaraz przy zgłoszeniu wkładu wpłaca pieniądze i otrzymuje odcinek, który ma zwrócić po otrzymaniu książeczki z powrotem. Ten sposób jednak ma tę niedogodność, że klient przy silniejszym ruchu stron nie czeka na zwrot książeczki, lecz odchodzi. Skutkiem tego nagromadza się stosunkowo spora ilość pozostawionych książeczek, które musi się przechowywać aż do czasu zgłoszenia się klienta po odbiór książeczki. Pewnego rodzaju nowością jest tam prowadzenie dziennika kasowego na maszynie liczącej.

W innej kasie wiedeńskiej wydział oszczędnościowy, a także i inne wydziały pracują prawie wyłącznie na maszynach. Wydział wkładkowy posługuje się maszynami typu amerykańskiego, które równocześnie księgują dziennik wkładek i wypłat, dokonują wpisu danej transakcji do książeczki wkładkowej i do kartoteki i wyrzucają salda końcowe w książeczce i na kartotece.

Ten system manipulacji ma bezsprzecznie wyższość nad systemem księgowania ręcznego. Obsługa klienta jest bez porównania szybsza, poza tym oszczędza się przy tym na ilości pracowników. Przy systemie maszynowym księgowania wpisy są wykonane czysto, dokładnie i przejrzyście. Ponadto z powodu odpowiednich urządzeń kontrolnych nadużycia są tutaj niezmiernie utrudnione, a w razie ich popełnienia można łatwo wykryć, który z pracowników księgujących dopuścił się nadużycia.

Czynność, jaką wykonuje księgujący pracownik, wymaga od niego spokoju, opanowania się i bystrości. Ma on bowiem przy księgowaniu spełniać rolę również kontrolną, polegającą na tym, że przed zaksięgowaniem odpowiedniego wpisu obrotowego musi najpierw stwierdzić, czy saldo w książeczce jest zgodne z saldem w kartotece, oraz czy kolejność wiersza, w którym ma nowy wpis nastąpić, jest taka sama w książeczce i na koncie. Dalsze czynności wymagają również dużej uwagi i dokładności w wykonaniu. Dlatego też praca taka jest dosyć męcząca i jeśli trwa przez czas dłuższy przy wielkim natężeniu, wymaga koniecznie zluzowania pracownika mniejwięcej co dwie godziny.

Przy księgowaniu maszynowym używa się zasadniczo tylko jednej kartoteki. Duplikatów z reguły się nie prowadzi. Czy takie urządzenie jest racjonalne i słuszne, nie chcemy rozstrzygać. Możemy tylko przytoczyć argumenty „za" i „przeciw". Otóż przy systemie jednokartkowym zachodzi ta niedogodność, że w razie zaginięcia kartki (nie wchodzimy w to, dlaczego zaginie) jest poważna trudność w zrekonstruowaniu jej, a nawet jeśli się ją uda na podstawie dzienników zrekonstruować, to nie ma się pewności, czy jakiejś pozycji nie opuszczono. Natomiast dodatnią stroną jest pozbycie się balastu w formie duplikatu, uniknięcie podwójnego księgowania, przechowywania itp. System jednej kartoteki może być jeszcze z tego powodu z korzyścią wprowadzony, że przy zastosowaniu odpowiedniej metody układania kartotek w szafkach można każdego dnia przy zamknięciu urzędowania stwierdzić, czy kartoteki nie brakuje. A zatem prawdopodobieństwo zaginięcia kartoteki sprowadza się w ten sposób do minimum.

Sprawa kontroli wpisów i obliczonych odsetek wymaga choćby krótkiego objaśnienia. Zasadą kontroli przy systemie maszynowego księgowania jest, by kontrola była przeprowadzana natychmiast. Do tego celu nadaje się najlepiej i zwykle wszędzie jest stosowany system dwójkowy, polegający na tym, że jeden z pracowników robi obliczenie, a drugi natychmiast je kontroluje i obaj są na równi odpowiedzialni za ewentualną pomyłkę. Można już tutaj nadmienić, że oprócz tej kontroli jest jeszcze kontrola nadrzędna specjalnej kontroli lotnej, mająca za zadanie przeprowadzanie ścisłej kontroli wszystkich prac, a zatem i obliczeń wszelkiego rodzaju.

Organem współdziałającym z buchalterem księgującym maszynowo jest tzw. kontrola sald, która na podstawie asygnat robi wykaz dzienny wkładek i wypłat, jak również odsetek dopisanych i odpisanych oraz sald początkowych i końcowych na osobnej maszynie rachującej. Wykaz ten po zamknięciu

dziennym i uwzględnieniu odsetek dopisanych i odpisanych musi być zgodny z wynikami odpowiednich obrotów w dzienniku wkładek i wypłat maszyny buchalteryjnej księgująco-rachującej.

Z tego, co dotychczas powiedziano o systemie księgowania maszynowego i posługiwania się jednym tylko kontem, można by stwierdzić, że system ten — jakkolwiek bardzo korzystny ze względu na szybką obsługę klienta — może być tylko tam stosowany, gdzie są ku temu odpowiednie warunki, a więc duża ilość stron, wzorowi pracownicy, a także odpowiednie pomieszczenie biur i urządzeń technicznych.

Jeśli chodzi o przedstawienie toku pracy w innych wydziałach, to trzeba z góry zaznaczyć, że istnieje tu pewna rozmaitość i dowolność urządzeń tych wydziałów, dostosowania do ilości i rodzaju transakcyj zawieranych dziennie. I tak np. wydział efektów i depozytów największej kasy oszczędności w Wiedniu stosuje w wewnętrznej manipulacji system księgowania ręcznego z użyciem do niektórych tylko czynności maszyny pisząco-rachującej. Wydziały rachunków bieżących używają we wszystkich instytucjach, zarówno do księgowania kont jak i do wyciągów, maszyn księgująco-rachujących. Niektóre kasy wysyłają swoim klientom zamiast wyciągów półrocznych wyciągi dzienne ze stanem poprzednim, obrotami z danego dnia i stanem końcowym. Po upływie roku i obliczeniu procentów dodają także dopisane odsetki i policzone koszty manipulacji i opłaty stemplowe. Nawiasowo można nadmienić, że wkłady oszczędnościowe są oprocentowane znacznie niżej niż u nas, a nadto kapitalizacja jest nie półroczna lecz roczna. W kasach oszczędności w Austrii stosowana jest również kapitalizacja roczna do wkładów czekowych.

Spostrzeżenia, poczynione w kasach i bankach austriackich i szwajcarskich, nasuwają pewne uwagi ogólniejszej natury. Przede wszystkim rzuca się tam w oczy przewaga maszyn wszelkiego rodzaju i powszechne stosowanie kartotek. Używanie maszyn pociąga wprawdzie za sobą zmniejszenie personelu, jednak nie w tym stopniu, by ta redukcja mogła wywołać bezrobocie sił fachowych, natomiast upraszcza niezmiernie pracę pozwala wykonać olbrzymie ilościowo zlecenia klientów szybko i sprawnie, a wskutek tego instytucja pozyskuje sobie nowych klientów, do których obsługi powiększa zarówno ilość maszyn, jak i ilość pracowników. Toteż obawa o zarzut akcji antyspołecznej po pewnym czasie musi zniknąć, gdyż wkrótce okazuje się, że rozwój instytucji wymaga zwiększenia ilości pracowników. Do obsługi maszyn potrzeba pracowników fachowych, sumiennych i — co za tym idzie — lepiej wynagradzanych, a zatem zwiększa się ilość silniejszych materialnie jednostek, co nie jest obojętne także dla państwa i społeczeństwa. Oczywiście odnosi się ta akcja zmaszynowania pracy tylko do instytucji wielkich, o działalności, która wymaga sprawnego i szybkiego załatwiania całego szeregu różnych spraw. Przy tym ważną rolę odgrywa także dobra organizacja pracy, do której w wielkich bankach powołuje się wykwalifikowane i szczególnie uzdolnione jednostki.

Konta klientów prowadzi się na kartotekach. Jedne z nich mają formę drabinkową, inne zaś posiadają rubryki „winien" i „ma" i rubrykę na saldo. Do księgowania na maszynach używa się przeważnie kartotek drugiego rodzaju. Z całego szeregu różnych systemów kartotek najwięcej interesującym jest system polegający na tym, że każda kartoteka wyjęta ze swego miejsca pozostawia widoczną białą plamę i w ten sposób jest odrazu widoczne, której kartoteki brakuje.

Sposób przechowywania kartotek jest wszędzie prawie jednakowy. Kartoteki w pozycji stojącej mieszczą się w skrytkach z silnej blachy. Skrzynka zawiera 2.000 lub 2.500 kartotek. Wysuwanie skrzynki musi być łatwe i lekkie, na co zwraca się szczególną uwagę. Pewną ilość skrzynek łączy się w jedną szafkę, która nie powinna być zbyt wysoka, jak również nie powinna mieć skrzynek umieszczonych za nisko, aby szłowiek normalnego wzrostu mógł z łatwością potrzebne kartoteki wyjmować i składać. Szafka jest również zrobiona z grubszej, silnej blachy. Niektóre kasy mają szafki odporne na ogień, przeważnie jednak wyrabia się szafki z odpornością na działanie płomienia.

Normalnie zbudowana szafka kartotekową mieści 8 do 10 szuflad (skrzynek), czyli wystarcza na 20.000 kont. Wymiary skrzynek, a więc i szafki na kartoteki, zależne są od wielkiści używanych kartotek.

W związku ze sposobem księgowania ręcznego albo maszynowego pozostaje również posługiwanie się odpowiednimi formularzami asygnat, dzienników, wykazów itp. Jeśli księgowanie jest ręczne, wymiary poszczególnych rubryk formularza nie odgrywają ważnej roli i mogą być dowolne, ale do księgowania maszynowego muszą rubryki wszystkich formularzy odpowiadać wymiarom, które przyjęto do maszyny. Tak samo muszą wszystkie formularze zawierać taką samą ilość wierszy poziomych na jednej stronicy.

Do tego rodzaju formularzy należy także książeczka oszczędnościowa. Jej forma zewnętrzna, oprawa i miejsce przeznaczone na wpisy obrotów i stanów muszą być co do wymiarów i ilości wierszy dostosowane do wymogów maszyny księgującej. Nie przeszkadza to wcale, by książeczka taka pod względem artystycznym i praktycznym była bez zarzutu.

Z tego najogólniejszego przedstawienia niektórych metod urządzeń manipulacyjnych możnaby wyprowadzić pewne praktyczne wnioski odnośnie do wprowadzenia zmian w naszych kasach. Zasadą jest, że każda zmiana powinna być jak najdokładniej obmyślana i przestudiowana do najdrobniejszych szczegółów. Przede wszystkim zaś musi ona wynikać z istotnej potrzeby. Zmiany można wprowadzać tylko tam, gdzie one mogą przynieść istotną korzyść.

J. S.

Bank Polski w 1937 roku

W dniu 18 lutego br. odbyło się walne zebranie akcjonariuszów Banku Polskiego, które zatwierdziło przedłożone mu sprawozdanie za 1937 rok oraz bilans Banku za ostatni rok operacyjny wraz z rachunkiem strat i zysków.

Sprawozdanie Banku, podobnie jak i za lata poprzednie, omawia dokładnie kształtowanie się stosunków gospodarczych w kraju oraz wpływ ich na działalność instytucji emisyjnej. Sprawozdanie instytucji emisyjnej jest zawsze ważnym dokumentem dla oceny położenia gospodarczego w kraju, stąd też uwagi w nim zawarte zasługują na przytoczenie.

Na wstępie Bank stwierdza, iż rok sprawozdawczy przyniósł znaczną poprawę sytuacji gospodarczej, która wyraziła się we wzroście produkcji przemysłowej, w zwiększeniu zatrudnienia oraz w ożywieniu obrotów handlowych. Wzrost produkcji przemysłowej rozwijał się jednak nierównomiernie i to zarówno jeśli chodzi o poszczególne działy wytwórczości, jak i też nasilenie w pewnych okresach roku. Tempo wzrostu produkcji było najsilniejsze w pierwszych miesiącach roku, począwszy jednak od kwietnia nasilenie wzrostu znacznie zmalało, jednak ogólne rozmiary produkcji utrzymały się nadal na osiągniętym poziomie. W rezultacie w szeregu gałęzi, jak np. w hutnictwie żelaznym, w przemyśle papierniczym, cementowym, chemicznym, jedwabiu sztucznego i innych ogólna roczna produkcja przekroczyła ilościowo najwyższe dotychczas osiągnięte rozmiary Jednocześnie rentowność przedsiębiorstw przemysłowych — w skutek obniżenia się kosztów produkcji na jednostkę — doznała dużego polepszenia. Pozwoliło to przemysłowi zwiększyć środki obrotowe.

Prowadzone na dużą skalę roboty inwestycyjne, zwiększenie ogólnej kwoty wypłaconych zarobków wskutek zatrudnienia i zwyżki płac, wreszcie polepszenie zdolności nabywczej wsi, przyczyniły się do ożywienia obrotów handlowych. Większe niż w 1936 roku utargi zanotowano w branży węglowej, metalowej, maszynowej, budowlanej, elektrotechnicznej, drzewnej i chemicznej.

Takie kształtowanie się sytuacji w przemyśle i handlu wpłynęło korzystnie na rynek pieniężny. Wzrost ogólnej sumy dochodów oraz spokój sprzyjały akumulacji oszczędności. Jednocześnie przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe posiadały znaczne wolne środki lokowane na rachunkach bieżących. Poza tym dzięki znacznej poprawie sytuacji budżetowej oraz częściowym wpływom z pożyczki francuskiej w bankach państwowych gromadziły się znaczne fundusze publiczne. Na wzrost lokat w bankach prywatnych działało w pewnym stopniu blokowanie sum zagranicznych. W rezultacie sytuację na rynku pieniężnym cechował silny wzrost płynności spowodowany z jednej strony nieprzerwanym wzrostem wkładów, z drugiej zaś utrzymywaniem się działalności kredytowej na prawie niezmienionym w porównaniu z r. ub. poziomie. Wobec stosunkowo nie dużej podaży materiału wekslowego banki konkurowały między sobą przez obniżanie stopy od dyskonta weksli, co z kolei oddziaływało zniżkowo na cenę kredytu krótkoterminowego również i na rynku pozabankowym.

Przy takim rozwoju stosunków na rynku pieniężnym doszło do znanego już obniżenia oprocentowania wkładów — pierwszy raz z dniem 1 sierpnia ub. r., drugi raz 1 stycznia 1938 roku.

Jak wynika z przytoczonych w sprawozdaniu cyfr., ogólna suma wkładów w instytucjach finansowych wyniosła na 30 września 1937 r. 3.342,6 mil. zł, wobec 2.879,8 mil. złotych w analogicznym okresie 1936 roku, co stanowi wzrost o 462,8 mil. złotych. Największy wzrost wkładów przypadł na banki państwowe (240,8 mil. zł), następnie na P. K. O. (89,8 mil. zł) i na komunalne kasy oszczędności (81,2 mil. zł). Jeśli chodzi o rodzaj wkładów, to największy wzrost przypadł na wkłady oszczędnościowe, choc aż znacznie zwiększenie wykazały również wkłady a vista oraz terminowe.

Jak wynika dalej ze sprawozdania, ogólny stan kredytów krótkoterminowych był na koniec września 1937 roku o 49,5 mil. zł niższy, aniżeli z końcem września roku poprzedniego i wyniósł 1.870,7 mil. złotych, bez kredytów K. K. O., wobec 1.920,2 w 1936 roku. Największy spadek kredytów nastąpił w Banku Polskim, gdzie dyskonto z 781,6 na koniec września 1936 r. obniżyło się do 602,2 na koniec trzeciego kwartału 1937 roku, przez co udział Banku Polskiego w ogólnej sumie kredytów krótkoterminowych obniżył się z 35,5% w 1936 r. do 32,1% w 1937 roku. Obniżenie się kredytów dyskontowych w Banku Polskim jest przede wszystkim wynikiem zmniejszonej podaży weksli, których w 1937 r. zdyskontowano na ogólną sumę 2.154,5 mil. zł, wobec 2.275,4 w 1936 r.

Stabilizacja rozmiarów bankowych kredytów krótkoterminowych, pomimo ożywienia koniunktury, dowodzi — zdaniem Banku — płynności przedsiębiorstw, które finansowały wzrastające obroty własnymi środkami bez zwiększenia swego zadłużenia. Ponadto przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia na roboty publiczne korzystały z dość znacznych zaliczek.

Jednocześnie i instytucje kredytowe korzystając z dużego przypływu wkładów i redyskontując częściowo swoje portfele w Banku Gospodarstwa Krajowego lub Pocztowej Kasie Oszczędności, po stopie zbliżonej do stopy Banku Polskiego, wykorzystywały w mniejszym stopniu kredyty w banku biletowym. Jedynie w końcu roku redyskonto banków — pod wpływem czynników sezonowych — wzrosło do poziomu zbliżonego do stanu z końca grudnia 1936 roku.

W odniesieniu do innych rodzajów kredytów sprawozdanie podkreśla, iż te same przyczyny, które spowodowały spadek portfelu wekslowego, działały również na zmniejszenie się wykorzystania kredytów zabezpieczonych zastawami. Stan tych kredytów utrzymywał się w ciągu całego roku sprawozdawczego na poziomie znacznie niższym niż w analogicznych miesiącach 1936 roku, a na koniec grudnia spadł do poziomu nie notowanego od 1927 roku.

Portfel zdyskontowanych biletów skarbowych wykazywał w ciągu roku znaczne wahania, obniża-

jąc się w marcu i kwietniu do poziomu oddawna już nie notowanego. W końcu 1937 roku stan zdyskontowanych biletów skarbowych wyniósł 23,3 mil. zł wobec zł 66,9 mil. w dniu 31 grudnia 1936 r. Dług Skarbu Państwa na rachunku bezprocentowego kredytu zmniejszył się w roku ubiegłym z 90 mil. zł do 80 mil. zł.

Papiery procentowe własne figurują w bilansie Banku na dzień 31 grudnia 1937 roku w sumie zł 128,7 mil. zł, wobec 136 mil. zł w końcu 1936 r., zaś papiery funduszu zapasowego wykazują zmniejszenie z 89 mil. zł do 88,8 mil.

W rezultacie działalność kredytowa Banku Polskiego, do której sprawozdanie zalicza dyskont weksli i biletów skarbowych, udzielanie pożyczek zabezpieczonych zastawami, kredyty dla Skarbu Państwa, oraz (po raz pierwszy) skup papierów procentowych, uległa w roku sprawozdawczym zmniejszeniu, wyrażając się ogólną kwotą 1.008,3 mil. zł, wobec 1.172,9 mil. zł w końcu 1936 roku.

Zapas złota Banku Polskiego zwiększył się w ub. r. o 42 mil. zł, a mianowicie z 392,9 mil. zł do 434,9 mil. zł, przy czym sprawozdanie podkreśla, iż złoto znajdowało się w całości w skarbcach Banku w kraju. Zapas pieniędzy zagranicznych i dewiz wzrósł o 6,4 mil. zł do 36,1 mil. zł.

Wzrost rezerw kruszcowych w banku biletowym pozostaje w związku z pomyślnym kształtowaniem się sytuacji na polskim rynku walutowym pozostającym nadal — jak wiadomo — w ramach przepisów dewizowych. Ujemne saldo bilansu handlowego, które według ogłoszonych przez Główny Urząd Statystyczny cyfr wyniosło za 1937 rok 58,7 mil. zł, nie odbiło się na razie niekorzystnie na stanie rezerw Banku. Wzmożony bowiem przywóz surowców i maszyn, wywołany ożywieniem działalności inwestycyjnej w kraju — został częściowo pokryty z zamrożonych należności polskich za granicą (Niemcy), częściowo zaś korzystał z kredytów towarowych, udzielanych na większe kwoty i dłuższe terminy niż w roku poprzednim. Ponadto wpływ pierwszej transzy pożyczki uzyskanej we Francji w końcu 1936 roku oraz dość silny proces detezauryzacji złota, zwłaszcza w okresie maj — lipiec ,przyczyniły się do wzrostu rezerw kruszcowych Banku. Czynnikiem wpływającym również dodatnio na kształtowanie się rezerw były zmniejszone przejściowo wydatki z tytułu oprocentowania i amortyzacji pożyczek zagranicznych. Podjęta bowiem później na podstawie rokowań przeprowadzonych z wierzycielami — obsługa długów uległa zmniejszeniu. Ponadto zawarcie szeregu układów rozrachunkowych z poszczególnymi państwami przyczyniło się do obniżenia wypłat gotówkowych za granicę.

Pokrycie złotem obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wahało się w granicach od najwyższego 37,92% do najniższego 32,97%. Ogólna suma obiegu pieniężnego utrzymywała się przez cały rok sprawozdawczy, z wyjątkiem maja i czerwca, na poziomie wyższym niż w 1936 roku. Na koniec 1937 roku obieg pieniężny ogółem wyniósł 1.497,6 mil. zł, wobec 1.462,2 mil. złotych w końcu 1936 r. Z ogólnej sumy zł 1.497,6 mil. — 1.059,5 mil. zł przypadało na obieg biletów bankowych, a 438,1 mil. zł na emisję skarbową. Chłonność rynku na monety srebrne i bilon wzrosła znacznie w 1937 roku, zarówno wskutek zwiększonej sumy zarobków robotniczych wypłacanych w przemyśle i na robotach publicznych, jak i powiększenia się dochodów ludności wiejskiej, która przejściowo przechowywała większe zapasy tych monet. Zapotrzebowanie na monety srebrne i bilon było znaczne, zwłaszcza w miesiącach jesiennych, tak że pomimo wzrostu ich obiegu do poziomu dotychczas nie notowanego, dawał się odczuwać brak tych znaków płatniczych na rynku. Minister Skarbu w porozumieniu z Bankiem Polskim podwyższył z dniem 30 lipca 1937 roku maksymalną kwotę emisji skarbowej o 1 mil. zł do 471 mil. zł, a to celem wybicia monet 1, 2 i 5 groszowych.

Sprawozdanie podkreśla jednocześnie znaczny wzrost obrotów bezgotówkowych. Przeciętny poziom miesięcznej sumy obrotów żyrowych w Banku Polskim, obrotów czekowych w P. K. O. oraz obrotów izb rozrachunkowych wyniósł 6.067,4 mil. zł, wobec 5.324,3 mil. zł w 1936 roku. Na wzrost przeciętnej miesięcznej obrotów bezgotówkowych złożył się wzrost obrotów żyrowych w Banku Polskim o — 13,2%, obrotów czekowych w P. K. O. o 16,4% i izb rozrachunkowych o 11,1%. Z dniem 1 października r. ub. otwarta została Izba Rozrachunkowa przy Oddziale Banku Polskiego w Gdyni.

Łączny stan natychmiast płatnych zobowiązań utrzymywał się w roku 1937 stale na poziomie wyższym niż w analogicznych miesiącach roku poprzedniego. Znaczny wzrost wykazały zwłaszcza salda rachunków żyrowych kas państwowych, których stan na koniec grudnia 1937 roku wyniósł 35, 5mil. zł, wobec 1,4 mil. zł w tym samym czasie 1936 r. W mniejszym nieco stopniu wzrosły inne rachunki żyrowe, na których instytucje kredytowe utrzymują rezerwy. Wchodząca w skład natychmiast płatnych zobowiązań grupa „różnych rachunków" obejmująca salda rachunków a vista korespondentów zagranicznych (r-ki loro), rachunki zablokowane wykazały stan wyższy niż przed rokiem, a mianowicie wzrosły z 54,4 mil. zł z końcem 1936 r. do 65,1 mil. na koniec grudnia 1937 r. Ogólna suma bilansowa w porównaniu z 1936 r. wykazuje zmniejszenie o 56,2 mil. zł, a mianowicie wyniosła 1.758 mil., wobec 1.814,2 mil. zł w roku poprzednim.

Dochody brutto Banku w 1937 roku — jak wynika z rachunku zysków i strat — wyniosły 40,6 mil. zł, wobec 47,2 mil. zł w 1936 r. Na ogólną sumę dochodów złożyły się odsetki dyskontowe w kwocie zł 26,5 mil. zł, odsetki od pożyczek zastawowych 2,3 mil. zł, odsetki od papierów procentowych własnych 7,4 mil. zł, różnice kursowe na pieniądzach zagranicznych i dewizach 0,9 mil. zł oraz inne dochody w kwocie 2,4 mil. złotych; z należności odpisanych na straty w latach poprzednich odzyskano 1 mil. złotych.

Po stronie „wydatków" koszty handlowe wyniosły 27,4 mil. zł. Na odpisy i przelewy na rezerwy przeznaczono 5,1 mil. zł. Czysty zysk, który został przeznaczony na wypłatę 8% dywidendy, wyniósł 8 mil. złotych.

(K.).

Komunikaty Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

1. Sprawa stopy procentowej od kredytów.

Maksymalna granica korzyści majątkowych, jakie mogą pobierać instytucje finansowe od czynności kredytowych została ustalona rozporządzeniem Ministrów: Skarbu i Sprawiedliwości z dn. 7 listopada 1932 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 98, poz. 841). Wysokość tych korzyści wynosi 9½% rocznie, a na terenie województw wschodnich, tj. wojew. białostockiego, poleskiego, wołyńskiego, nowogródzkiego i wileńskiego (z wyjątkiem K. K. O. m. Wilna) — 10% w stos. rocznym, nie licząc w tym zwrotu kosztów porta, damna i opłat stemplowych oraz prowizji obrotowej na rachunkach otwartego kredytu i bieżących, wysokość której określa § 2 wspomnianego rozporządzenia. Przekroczenie podanych norm, tak z uwagi na sankcje przewidziane w ustawie o lichwie pieniężnej, jak też ze względów zasadniczych jest rzeczą *niedopuszczalną*. Związek nasz na przestrzeganie przez Kasy wspomnianych norm zwracać będzie specjalną uwagę *i nie będzie tolerował wykroczeń przeciwko obowiązującym w tej materii przepisom.*

Odwrotnie, w związku z ogólną sytuacją gospodarczą, jak również wychodząc z podstawowych założeń działalności K. K. O., które mają dostarczać taniego kredytu, a przez to wpływać na intensyfikację życia gospodarczego, zalecamy wszystkim K. K. O. rozważenie możliwości obniżenia pobieranej od kredytów stopy procentowej. W wyniku przeprowadzonej ostatnio dwukrotnie obniżki procentów od wkładów uległa powiększeniu marża na rzecz K .K. O., a przez to zwiększyła się poważnie rentowność Kas. Jest zatem odpowiedni moment dla przeprowadzenia redukcji stopy procentowej. Zresztą szereg K. K. O., z Kasą stołeczną na czele, stopę tę już poważnie obniżył.

Oczywiście, że redukcja stopy procentowej może być dokonana w granicach możliwości Kasy, t. zn. by ustalona marża procentowa była wystarczającą na pokrycie kosztów administracji.

2. Rozstrzyganie w tajnym głosowaniu.

Statut K. K. O. w § 19 przewiduje wypadki zastosowania głosowania tajnego. Obowiązuje ono w szczególności przy wyborach i w sprawach personalnych. Zdarzyć się może, że w przeprowadzanym tajnie głosowaniu za wnioskiem i przeciw wnioskowi pada równa ilość głosów. Nasuwa się wątpliwość, czy z uwagi na tajność głosowania może Przewodniczący Rady, stosownie do § 9 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego do prawa o K. K. O. z dnia 16 marca 1937 r. rozstrzygnąć wynik głosowania, nie naruszając tajności wyborów.

Ministerstwo Skarbu na zapytanie, skierowane w tej sprawie przez Związek K. K. O. w Poznaniu, wyjaśniło w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych (reskrypt z dn. 18 grudnia 1937 r. Nr D. II. 29944/4/37), że w takich wypadkach o wyborze danej osoby spośród 2-ch osób, na które padła równa ilość głosów, powinien decydować los wyciągnięty przez przewodniczącego.

(Okólnik Nr 12 z dnia 12 marca 1938 r.).

W z. Prezesa Związku: *(—) B. Chomicz*

Dyrektor Związku: *(—) K. Kohlmann*

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszone w Dzienniku Ustaw w miesiącu lutym 1938 r.

Dz. Ust. Nr 8,

poz. 45. Ustawa z dn. 1 lutego 1938 r. o przedłużeniu obniżenia komornego;

poz. 50. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dn. 22 stycznia 1938 r. o sposobie udowodnienia czynnego udziału w walkach o niepodległości Państwa Polskiego.

Dz. Ust. Nr 9,

poz. 54. Ustawa z dn. 5 lutego 1938 r. o spłacie niektórych wierzytelności hipotecznych;

poz. 55. Ustawa z dn. 5 lutego 1938 r. o ułatwieniach w zaciąganiu pożyczek w listach zastawnych;

poz. 56. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 11 lutego 1938 r. o ustaleniu na rok 1938 wykazu imiennego nieruchomości podlegających przymusowemu wykupowi;

poz. 57. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 11 lutego 1938 r. o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1939.

Dz. Ust. Nr 10,

poz. 65. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z d. 20 stycznia 1938 r. o określeniu kategorii pracowników, zatrudnionych przy melioracjach i wykonywanych przez Państwo pracach regulacyjno - agrarnych i podlegających tylko obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych.

Dz. Ust. Nr 11,

poz. 76. Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dn. 8 stycznia 1938 r. o korzystaniu z urządzeń wodociągowych oraz urządzeń do usuwania nieczystości i wód opadowych.

Dz. Ust. Nr 12,

poz. 79. Ustawa z dn. 18 lutego 1938 r. o przedsiębiorstwach, wymagających szczególnego zaufania;

poz. 81. Ustawa z dn. 18 lutego 1938 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 kwietnia 1927 roku o rozbudowie miast;

poz. 82. Rozpoządzenie Rady Ministrów z dn. 16 lutego 1938 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 11 lipca 1927 r. o oznaczeniu okręgów przemysłowych i podmiejskich, w których nie ulegają obowiązkowi parcelacyjnemu obszary poniżej 60 ha użytków rolnych;

poz. 83. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 31 stycznia 1938 r. o zasadach obliczania wysokości składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych oraz o warunkach obniżania lub podwyższania tych składek;

poz. 84. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z d. 31 stycznia 1938 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 28 grudnia 1933 r. o sposobie dokonywania zgłoszeń w zakresie ubezpieczeń społecznych, uiszczania składek i kontroli czynności pracodawców.

ORZECZNICTWO SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE

Umowa o pracę a służba wojskowa.

Z dniem 15 maja 1933 r., tj. od chwili wejścia w życie po znowelizowaniu przepisu art. 68 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (w brzmieniu tekstu jednolitego — Dz. U. z r. 1933, nr 60, poz. 455), utraciły moc obowiązującą odmienne przepisy, dotyczące rozwiązania umów o pracę, zawarte w art. 25 p. 5 rozp. Prezydenta Rzplitej z 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych i w art. 10 lit. e rozp. z tejże daty o umowie o pracę robotników (Dz. U. nr 35, poz. 323 i 324).

C. L. żądał zasądzenia od firmy E. pewnej sumy tytułem wynagrodzenia za pracę za czas od 9/1 do 31/5 1935 oraz za niewykorzystany urlop. Powód uzasadniał swe żądanie tym, że od dn. 6.12.1932 r. do 2.11.1934 pracował w pozwanej firmie. W dniu 2.11.1934 powołany został do czynnej służby wojskowej, po zwolnieniu zaś z niej w dniu 8.1.1935 zgłosił się w dniu 9.1.1935 r. do pozwanej firmy celem objęcia swego stanowiska. Firma jednak zwlekała z odpowiedzią, wreszcie w dniu 9.2.1935 zwolniła powoda bez wypowiedzenia.

Sąd Pracy powództwa nie uwzględnił, lecz Sąd Okręgowy wyrok Sądu Pracy zmienił i powództwo uwzględnił w sumie 596 zł.

Pozwana firma w skardze kasacyjnej zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 68 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym oraz art. 2 i 25 rozp. Prez. Rzplitej z 16. 3.1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych i art. 10 rozp. o pracy robotników. Zdaniem pozwanej Sąd Okręgowy wysnuł mylny wniosek, że umowa o pracę nie uległa 31.10 1934 rozwiązaniu skutkiem powołania powoda do służby czynnej w wojsku, chociaż przepis art. 68 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym ma wyłącznie na względzie zakaz rozwiązania umowy o pracę przy skróconej służbie wojskowej, co według pozwanej wynika z zamieszczenia tego przepisu w rozdziale ustawy o skróceniu i odroczeniu czasu służby wojskowej, w przypadkach więc powołania pracowników do służby wojskowej w ogólnych warunkach poboru ustawowego kontyngentu mają zastosowanie przepisy rozporządzeń o umowie o pracę pracowników umysłowych i o pracę robotników.

Zarzutu skargi Sąd Najwyższy nie podzielił.

Od dnia bowiem wejścia w życie zmian, wprowadzonych do ustawy z dn. 23.5.1924 o powszechnym obowiązku wojskowym przez ustawę z dnia 17.3.1933, tj. od 15.5.1933 r., o ile stosunek pracy w chwili powołania pracownika do czynnej służby wojskowej trwał nieprzerwanie co najmniej sześć miesięcy, umowa o pracę nie może być przez pracodawcę wypowiedziana ani rozwiązana (art. 68 ustawy z 17.3.1933 r. w brzmieniu obwieszczenia Min. Spraw Wojsk. z 12.7.1933 r.). Przepis ten, mający na celu ułatwienie pracownikom spełnienia ich obowiązków w stosunku do Państwa, wypływających ze służby wojskowej, przez zapewnienie im niemożności utraty pracy wskutek wykonania powyższych obowiązków, zmienił poprzedni przepis art. 66 ustawy z 23.5.1924, który dotyczył zakazu wypowiedzenia i rozwiązania stosunku pracy do pewnych tylko kategoryj poborowych, w tym sensie, że zakaz ten rozciągnął na wszystkie przypadki powołania do czynnej służby wojskowej. Nie może zmienić zakresu zakazu wypowiedzenia i rozwiązania stosunku pracy okoliczność, że odnośny przepis umieszczony jest w rozdziale ustawy traktującym o skróceniu i odroczeniu służby wojskowej.

Z chwilą przeto wejścia w życie ustawy z dnia 17 marca 1933 (Dz. U. z 1933 Nr 36 poz. 299) utraciły moc odmienne przepisy, dotyczące rozwiązania umów o pracę, zawarte w art. 25 p. 5 rozp. Prez. Rzpłitej o umowie o pracę pracowników umysłowych i p. e art. 10 takiegoż rozporządzenia o pracy robotników.

Orzeczenie Izby Cywilnej z dn. 11.12.1936 (C. I. 1697/36).

Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego z r. 1937 Zesz. XII Nr kol. 447.

Kronika krajowa

Sprostowanie.

W ostatnim numerze „Oszczędności“ w notatce pt. „Zmiana granic województw“ (str. 188) zakradł się przykry błąd. Mianowicie w 2-gim ustępie powinno być: „Województwo warszawskie traci na rzecz województwa *pomorskiego* powiaty: lipnowski, nieszawski, rypiński i włocławski“...

Z życia K. K. O. m. st. Warszawy.

Dnia 31 stycznia 1938 r. odbyło się w gmachu K. K. O. m. st. Warszawy przy ul. Traugutta Nr 5 uroczyste pożegnanie p. Janusza Marxa, odchodzącego na emeryturę z dniem 1 lutego 1938 r.

P. Janusz Marx, długoletni urzędnik K. K. O. m. st.

Dyrekcja i pracownicy K. K. O. m. st. Warszawy.

Warszawy, był przez cały szereg lat przedstawicielem pracowników Kasy do Dyrekcji, jak również brał żywy udział w pracach różnych organizacji społecznych.

Bezinteresowną i ofiarną pracą zyskał sobie całkowite zaufanie i uznanie tak ze strony Kolegów jak i Dyrekcji Kasy.

W pożegnaniu wzięli udział członkowie Dyrekcji z naczelnym dyrektorem Kasy, p. Min. M. Dolanowskim, oraz liczni pracownicy K. K. O. m. st. Warszawy.

K. K. O. m. Gdyni w roku ubiegłym.

Rok 1937 był dwunastym rokiem działalności K. K. O. m. Gdyni. Wyraźna poprawa sytuacji gospodarczej w roku sprawozdawczym odbiła się korzystnie w gdyńskiej K. K. O., czego wyrazem jest dalszy pomyślny rozwój wszystkich agend Kasy.

W porównaniu z rokiem 1936 wzrosły w roku sprawozdawczym ogólne obroty Kasy o 15 milionów do cyfry 257 mil. złotych.

Suma bilansowa wzrosła w roku sprawozdawczym o 1.400 tys. zł i wynosi łącznie z inkasem 12.891 tys. zł. Obrót kasowy, który wyniósł 20% ogólnych obrotów — powiększył się w roku sprawozdawczym o 4.400 tys. zł do ogólnej cyfry 52 mil. zł.

Pomimo, że Gdynia jest terenem wybitnie spekulacyjnym, a jej mieszkańcy lokują swoje oszczędności przede wszystkim w budownictwie mieszkaniowym, wkłady oszczędnościowe wzrosły o 1 mil. złotych do ok. 6 mil. zł.

W zakresie gromadzenia oszczędności dokładała Kasa daleko idących starań, by przyciągnąć jak największą ilość drobnych ciułaczy, gdyż tylko drobne i długoterminowe oszczędności stanowią trwałą podstawę do ugruntowania i rozszerzenia podstaw finansowych Kasy.

By jaknajwiększy uzyskać kontakt z rzeszą ciułaczy, otworzyła Kasa 2 oddziały, mianowicie jeden w Orłowie przy ul. Orłowskiej Nr 64 i drugi w Chylonii przy ul. Chylońskiej Nr 67. Oddziały upoważnione są do załatwiania wszelkich transakcyj handlowych.

Celem umożliwienia wkładcom korzystania z usług książeczek oszczędnościowych w szerszym zakresie niż dotychczas, zawarła K. K. O. m. Gdyni z Komunalnymi Kasami Oszczędności st. m. Warszawy i pow. Krakowskiego w Krakowie wraz z oddziałami w Wieliczce i Krynicy — umowy o wzajemnym honorowaniu książeczek oszczędnościowych. Dalsze umowy z szeregiem innych kas oszczędności w różnych miejscowościach i uzdrowiskach Polski są w przygotowaniu *).

Stan oszczędności w Polsce na 1 stycznia 1938 r.

Na dzień 1 stycznia br. suma zebranych wkładów na książeczkach oszczędnościowych wynosiła:

w K. K. O.	na	1.598.433	książeczkach zł	699.255.000
w 2 kasach niekom.	na	93.290	książeczkach zł	34.900.000
w P. K. O.	na	2.919.747	książeczkach zł	781.779.000
Razem	na	4.611.470	książeczkach zł	1.515.934.000

Przyjmując ludność Polski w tym czasie na 34,6 milionów osób, otrzymamy stan wkładów oszczędnościowych na głowę ludności przeciętnie zł 43,81, a liczbę oszczędzających 13,3 na każde 100 osób. Możemy więc powiedzieć, że prawie co 7 człowiek w Polsce ma książeczkę kasy oszczędności.

---

*) Prosimy Dyrekcje K. K. O. o przesyłanie na ręce Redakcji krótkich notatek o działalności Ich Kas i ważniejszych wydarzeniach na terenie Kasy. Pożądane jest nadsyłanie drukowanych sprawozdań, fotografii itp. celem ewent. wykorzystania tych materiałów na łamach naszego pisma. *(Od Redakcji)*.

Większe dochody świata pracy w r. 1938.

Prasa oblicza już, w jakim stopniu odbije się na dochodach świata pracy rok bieżący.

Wiadomo, że po uchwaleniu ustawy skarbowej na rok 1938/39 przez Sejm i Senat z dniem 1 kwietnia wchodzi w życie nowa ustawa o obniżeniu podatku specjalnego od wynagrodzeń publicznych. Ulga z tego tytułu dla pracowników publicznych ma wynieść 60 i kilka milionów złotych.

Ponadto spodziewany jest w rb. wzrost zatrudnienia robotników tak na robotach publicznych jak i prywatnych. Wicepremier Kwiatkowski ocenia ten wzrost na 80 — 100 tys. ludzi, co zwiększyć ma dochody robotników o ok. 250 miln. złotych.

Łącznie obie te pozycje mają zwiększyć dochody świata pracy o ok. 300 miln. złotych, co nie powinno pozostać bez wpływu na wzmożenie ożywienia gospodarczego.

Działalność B. G. K. w roku ubiegłym.

W dniu 10 bm. odbyło się pod przewodnictwem prezesa dr. Romana Góreckiego posiedzenie Rady Nadzorczej Banku Gospodarstwa Krajowego poświęcone omówieniu działalności Banku w roku 1937. Po referacie naczelnego dyrektora Banku, dr. L. Barysza, złożył Radzie szczegółowe sprawozdanie przewodniczący Komisji Rewizyjnej, po czym po dyskusji uchwaliła Rada przyjąć bilans Banku i przedłożyć go do zatwierdzenia Panu Ministrowi Skarbu.

Z innych spraw uchwaliła Rada m. in. nowy regulamin przyjmowania przez Bank wkładów na książeczki oszczędnościowe.

Działalność Banku Gospodarstwa Krajowego wykazuje w roku ubiegłym bardzo poważny rozwój. Świadczy o tym wzrost obrotów Banku o 6 miliardów zł do ogólnej sumy 29 miliardów zł, następnie dalszy wzrost sumy bilansowej do kwoty przeszło 2 miliardów i 600 milionów zł. Suma działu handlowego bilansu Banku wykazuje wzrost o prawie 140 miln. zł.

Główną przyczyną rozwoju operacyj Banku był bardzo duży przyrost środków obrotowych Banku. Ogólna suma wkładów Banku wzrosła w ciągu roku 1937 o 170 miln. zł, saldo na rachunkach kredytowych banków o 15 miln. zł oraz saldo działu emisyjnego o 12 miln. zł. Łączny wzrost środków obrotowych wyniósł przeto blisko 200 miln. zł. Pozwoliło to Bankowi na znaczne rozszerzenie działalności kredytowej, następnie na całkowitą spłatę kredytów w Banku Polskim, wreszcie na powiększenie portfelu papierów wartościowych.

W związku ze wzrostem operacyj i obrotów Banku wyniki finansowe, osiągnięte przez Bank za rok ubiegły, przedstawiają się korzystnie, co pozwoli na wykazanie w bilansie czystego zysku w wysokości 3,2 miln. zł.

Otwarcie oddziału P. B. R. w Białymstoku.

Dnia 16 marca został otwarty w Białymstoku (przy ul. Sienkiewicza 15) oddział Państwowego Banku Rolnego. Nowy oddział obejmuje swą działalnością cały teren województwa białostockiego. Dyrektorem oddziału został p. Bolesław Gajewicz, b. dyrektor oddziału P. B. R. w Kielcach.

Stoisko propagandowe K. K. O. pow. Sierpeckiego na Wystawie Radiowej w Sierpcu.

Nowy Prezes Zw. Rewizyjnego Sam. Terytorialnego.

W związku z nominacją prezesa dr. M. Jaroszyńskiego podsekretarzem stanu w Ministerstwie Rolnictwa, Prezes Rady Ministrów powołał na stanowisko prezesa Związku Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego p. Witolda Żbikowskiego, dotychczasowego dyrektora departamentu samorządu w Min. Spraw Wewnętrznych i komisarza rządowego przy Polskim Banku Komunalnym.

Dyrektorem departamentu samorządu mianowany został dotychczasowy naczelnik wydziału p. Stanisław Podwiński.

Stanowisko prezesa Związku Powiatów R. P., które piastował p. wicem. Jaroszyński, nie zostało dotychczas objęte.

Lista papierów zastrzeżonych.

Urząd Długów Państwa pismem z dn. 10.III.38 r. (Nr 6574/II/525 U. T./38) zawiadamia, że Sąd Okręgowy Wydział V w Warszawie wzbronił wszelkich wypłat i dokonywania jakichkolwiek transakcji następującymi obligacjami:

4% Pożyczki Konsolidacyjnej, postanowieniem z dnia 13.I.1937 r. Nr V Co. 1345/36 obligacjami NrNr 41001 — 41011 wart. im. po 100 zł.

Nadto wymieniony Sąd uchylił zakaz wypłat i dokonywania transakcji co do następujących obligacji 5% państwowej pożyczki konwersyjnej z 1924 r.

1) postanowieniem z dn. 29 — 31.XII.1937 r. Nr V. Z. 4314/32 co do obligacji Nr 2912840 wart. im. 10 zł
2) postanowieniem z dn. 16.X.1937 r. Nr V. Co. 150/35 co do obligacji NrNr 3602367 — 370 wart. im. po 10 zł

oraz unieważnił następujące obligacje tejże pożyczki:

1) postanowieniem z dnia 22.I.1938 r. Nr V. Co. 1193/35 obligacje: Nr 4175622 wart. im. 1.000 zł
   „ 4181632 wart. im. 500 zł
   i świadectwo ułamkowe Nr 553862 wart. im. 1 zł;
2) postanowieniem z dnia 14.XII.1937 r. Nr V. Co. 1790/34 obligacje: NrNr 471301 — 332 wart. im. po 50 zł
   „ 1169280 — 281 „ „ „ 10 zł
   Nr 1763608 „ „ „ 10 zł.

Pożyczka francuska na budowę elektrowni w C. O. P.

Dnia 5 marca po długich rokowaniach podpisana została z grupą francuską „Alsthom" umowa o pożyczkę towarowo-gotówkową na budowę elektrowni nad Sanem w okolicy Niska o mocy 40 tys. kilow.

Elektrownia ma być uruchomiona w połowie 1929 r.

Cały koszt elektrowni, nie licząc przysposobienia terenu, doprowadzenia bocznicy kolejowej, dróg bitych itp., wyniesie 14.400.000 zł, spłacanych w ciągu 9 lat. Odsetki od kapitału w wysokości 5% liczone będą dopiero od 15 maja 1929 roku.

Wiadomości zagraniczne

Obawy o losy oszczędności we Francji.

W miesięczniku naukowym *„Journal des Economistes"* w grudniu r. ub. ukazał się artykuł p. J. Loriot'a, który zawiera b. ciekawe uwagi na temat zmiany psychiki młodzieży francuskiej po wojnie.

Autor twierdzi, że obecnie we Francji, po 20 latach od zakończenia wielkiej wojny, wskutek coraz większych ciężarów podatkowych i dewaluacyj pieniądza, dokonuje się powoli przemiana strukturalna, którą można by krótko nazwać: niszczeniem oszczędności francuskiej, niszczeniem majątku zdobytego przed wojną, tak ruchomego jak i nieruchomego, niszczeniem tego, co nazywamy stanem średnim lub drobnym mieszczaństwem.

Kapitały przedwojenne straciły 9/10 swej wartości i większość ich posiadaczy nie może zdobyć nowych dla powetowania tych strat i utrzymania swych dochodów potrzebnych do utrzymania stopy życiowej.

Skutki tego niszczenia oszczędności zaczęły się już przejawiać w dziedzinie moralnej i społecznej jak również materialnej, co dowodzi, że podstawy społeczeństwa francuskiego zaczynają się chwiać.

„Wkładca świeżej daty, który wskutek wysokich kosztów utrzymania napotkał na trudności, a nasępnie na niemożność oszczędzania swych dochodów, zaczął wątpić w celowość oszczędności, ponieważ stwierdził, że topnieje mu ona z dnia na dzień i pozwala mu nabyć coraz mniejszą ilość dóbr i usług, i ponieważ skarb państwa bezustannie zwiększa ciężary. Zastanawia się on, czy oszczędność nie jest czasem głupotą. I uczucie to rozpowszechnia się szybko wśród młodzieży, która widzi, z jakimi trudnościami pieniężnymi borykają się jej rodzice, i która jest podatna na przyjęcie wszelkich teorii o sile nabywczej i nabywaniu *dóbr rzeczowych,* tym chętniej, że teorie te odpowiadają jej chęci natychmiastowego użycia, komfortu, rozrywek, turystyki itd. Toteż spotyka się wielu młodych ludzi, którzy natychmiast po otrzymaniu pewnego kapitału w drodze spadku lub w inny sposób, pozbywają się walorów, aby kupić samochód lub poczynić inne wydatki konsumcyjne, co przecież oznacza niszczenie oszczędności dawniejszej. System kupna na kredyt doskonale ułatwia to nastawienie".

Młodzież dzisiejsza stwierdza, że tylko praca pozwala na utrzymanie, że nie należy liczyć na sam majątek ruchomy (w papierach wart.) i dochody z niego płynące, które pochłania skarb państwa. Dzieci, które przed wojną oddawały się metodycznie poważnym studiom lub żyły bez troski na łonie rodziny, obecnie pracują w różnych przedsiębiorstwach, nabierając tam poczucia niezależności, które ich oddala od rodziców, lub też w coraz większej liczbie gonią za karierą urzędniczą, która wydaje im się więcej zabezpieczać przyszłość.

Czytając powyższe smutne wynurzenia, trudno się jednak obronić przed pytaniem: o ile jest lepsze lub gorsze dla społeczeństwa „zjadanie" dochodów z majątku nagromadzonego przez przodków — od przejadania dochodu zdobytego własną pracą?

Nowe przepisy o książeczkach oszczędn. w Danii.

Parlament duński obraduje nad projektem ustawy o papierach wartościowych kredytowych, której jeden rozdział jest poświęcony przepisom o książeczkach depozytowych wy-

dawanych przez banki i kasy oszczędności. Projekt ustawy opiera się na projekcie opracowanym przez przedstawicieli państw skandynawskich i jest analogiczny do ustaw wydanych już niedawno w Szwecji, Norwegii i Finlandii.

Przepisy dotyczące książeczek kas oszczędności są następujące:

Kasy oszczędności mogą się posługiwać zastrzeżeniem, na mocy której sumy wpłacone na książeczkę będą wypłacane każdemu, kto przedstawi książeczkę, lecz tylko wówczas, kiedy zastrzeżenie to jest wyraźnie ujawnione w książeczce.

Wyplata wkładu do rąk okaziciela nieuprawnionego do podjęcia wkładu nie zwalnia kasy od odpowiedzialności, jeżeli okaziciel nie podał nazwiska, które jest uwidocznione w księgach kasy. W pewnych przypadkach ustawa zezwala kasie domagać się od okaziciela dowodu, że posiada prawo do podejmowania wypłaty.

Odstąpienie książeczki osobie trzeciej tytułem zastawu lub w zamiarze przelania prawa własności ma tylko wówczas znaczenie wobec wierzyciela cedującego, jeżeli kasa wpisała w swych księkach wzmiankę o cesji i zawiadomiła o tym osobę, na rzecz której cesja nastąpiła, z podaniem salda rachunku.

Jeżeli właściciel książeczki odstąpił swe prawa kilku osobom, późniejszy nabywca prawa jest uprzywilejowany, jeżeli cesja na jego imię jest wpisana w księgach kasy i jeżli w dobrej wierze otrzymał o tym zawiadomienie od kasy.

Ponieważ każdy, kto przedstawi książeczkę, może otrzywać wypłatę, przeto ustawa m. in. wymaga, aby nabywca praw w drodze cesji był w posiadaniu książeczki.

Skoro kasa oszczędności zawiadomiła już nabywcę o dokonanej cesji, nie może ona wystąpić wobec cedującego o potrącenie swej wierzytelności. Jedynie w wypadku, kiedy cesjonariusz wiedział przed dokonaniem cesji lub miał uzasadnione domniemanie, że kasa posiada wierzytelność wobec cedującego, kasa ma prawo do potrącenia swych roszczeń.

Jeżeli kasa oszczędności zastrzegła sobie prawo dokonywania wypłat na ręce każdej osoby, które przedstawi książeczkę, dokonanie wypłaty osobie przedstawiającej książeczkę zwalnia kasę od odpowiedzialności, o ile osoba przedstawiająca książeczkę wskaże nazwisko właściciela książeczki wpisane do ksiąg kasy, nawet wówczas jeśli wzmianka o cesji była wpisana, chyba że specjalna umowa przewiduje inaczej.

Stypendium dla uczącej się młodzieży.

Kasa oszczędności w Helsinkach (Finlandia) ustanowiła w roku 1937 fundusz na studia dla dzieci robotników. Fundacja, która działa jako odrębna osoba prawna i dzięki temu nie podlega przepisom o lokowaniu funduszów kas oszczędności, ma na celu umożliwienie młodzieńcom zdolnym, lecz bez potrzebnych środków, zwłaszcza ze sfer robotniczych, zdobycia odpowiednich studiów przez udzielanie im stypendiów, bądź też pożyczek bezprocentowych wzgl. nisko oprocentowanych. Wydatki na ten cel fundacja pokrywa nie z substancji majątkowej, lecz z dochodów i innych środków, jakimi fundacja rozporządza.

Dzięki nowej dotacji fundusz powiększył się do 2 milionów marek.

NADESŁANE

„Czasopismo Kas Oszczędności“ Nr 3 przynosi artykuły: Dr Z. Witkowskiego — Z zagadnień na czasie; A. Macholza — Uwagi na marginesie wyroku Trybunału Kompetencyjnego w sprawie właściwości władz do orzekania o zasadności roszczeń objętych tytułami wykonawczymi K. K. O.; J. Jenka — O kapitalizacji odsetek prawnych w układach konwersyjnych. Nadto zwykłe działy: Kronika krajowa, Nowe ustawy i rozporządzenia, Kalendarzyk giełdowy i dywidendowy, Przegląd wydawnictw, Ogłoszenia urzędowe, Bilanse K. K. O.

„Kwartalnik Kas Oszczędności“. Nr 38, zeszyt 1. (Począwszy od niniejszego numeru „Kwartalnik“ ukazywać się będzie w częściach wydawanych w formie zeszytów z reguły raz na miesiąc). Przynosi w dziale artykułowym: dr M. Wagner — „Komunalne kasy oszczędności na przełomie lat 1937/38“; J. S. — „Urządzenia i praca w niektórych większych kasach oszczędności i bankach w Austrii i Szwajcarii“; „Projekt instrukcji w sprawie księgowania odsetek zaległych“. Poza tym zeszyt zawiera działy: Ustawodawstwo, Orzecznictwo, Wiadomości krajowe, Wiadomości zagraniczne, Kronika Związku, Ogłoszenia urzędowe, Bilanse.

Miesięcznik **„Bank“**, zeszyt 3 za marzec przynosi w dziale zagadnień bieżących notatki: Inwestycje publiczne w r. 1938; Memoriał w sprawie oddłużenia rolnictwa; Raport Van Zeelanda a polityka; Koncentracja niemieckiego przemysłu; Anglia wznawia eksport kapitału. W dziale artykułowym znajdujemy: T. Sołowija — „Bilety skarbowe na tle organizacji polskiego rynku pieniężnego“; dokończenie artykułu dr. St. Ożgi — „Polityka otwartego rynku“; „Położenie K. K. O. wojew. zachodnich“ — Mgr. Zb. Zakrzewski; „Raport Van Zeelanda“ (obszerne streszczenie wraz z komentarzem). Ograniczenia dewizowe; Bank Polski w r. 1937; Bank Handlowy w Warszawie w r. 1937; Powszechny Bank Kredytowy w Warszawie w r. 1937; Pow. Bank Związkowy w Polsce w r. 1937. W dziale prawnym prócz przeglądu ustawodawstwa znajdujemy notatkę o uchyleniu moratorium hipotecznego. Miscellanea przynoszą rozważania na temat: Czy można znieść ograniczenia dewizowe? Resztę numeru wypełniają stałe działy pisma jak: szczegółowe omówienie sytuacji na zagranicznych rynkach pieniężnych; przegląd prasy; przegląd wydarzeń; ciekawa kronika krajowa i zagraniczna; recenzje oraz statystyka.

„Skarbona Wiejska“, zeszyt 5 (23) zawiera: Dzieje wielkiego żywota (wspomnienie pośmiertne poświęcone ś. p. prof. Wł. Grabskiemu), Z życia gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, Z życia kas za granicą, Listy Jana w Oleju Dobruty, O kredytach P. B. R. dla G. K. P.-O., Pytania i odpowiedzi prawne, Przegląd prasy.

„Przegląd Gospodarczy“, zeszyt 6: E. R. — Przegląd sytuacji; J. B. — Strajki i okupacje; Dr A. Marchwiński — Koniunktura w przemyśle chemicznym w 1937 r.; P. Rybicki — Handel zagraniczny Polski w 1937 r.; A. Olszewski — Wisła jako arteria węglowa (III); Ś. p. Władysław Grabski. Notatki: Komisja do badania interwencjonizmu, Ubezpieczenia społeczne w Sejmie, Perspektywy reformy. Przegląd zagraniczny, Rynek pieniężny, Rynki towarowe, Kronika.

Ogłoszenia urzędowe

Do Rejestru Handlowego Działu „A“ Wydziału Zamiejscowego Piotrkowskiego Sądu Okręgowego w Częstochowie w dniu 26 lutego 1938 roku pod Nr 1672 wpisano następującą firmę:

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Częstochowskiego w Częstochowie. Siedziba: Częstochowa, ul. Najświętszej Marii Panny Nr 19. Zakres terytorialny działania kasy — obszar Częstochowskiego Powiatowego Związku Samorządowego oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice kasy. Kapitał zakładowy wynosi 100.000 złotych. W skład Dyrekcji wchodzą: Dyrektor Kasy Wacław Kobyłecki, Zastępca Dyrektora Zygmunt Wichura i członek Dyrekcji Bolesław Bauer. Reprezentują Kasę Dyrektor lub zastępca Dyrektora. Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis Dyrektora Zarządzającego lub podpis jego zastępcy. Czasopismo do ogłoszeń: „Oszczędność“ Organ Związku K. K. O. w Warszawie.

OGŁOSZENIE O ZMIANIE § 9 STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU RADOMSKIEGO W RADOMIU.

Związek Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie decyzją z dnia 4 marca 1938 r. Nr 781/38, na podstawie § 4 ustęp (1) punkt 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. Nr 25, poz. 173) — zatwierdził zmianę § 9 Statutu Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu Radomskiego w Radomiu, dokonaną na mocy uchwały Rady Powiatowej w Radomiu z dnia 22 lutego 1938 roku.

Zgodnie z powyższą zmianą § 9 Statutu Kasy otrzymał brzmienie następujące: „*Kapital zakładowy Kasy wynosi zl 50.000*“.

WYCIĄG ZE STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU GARWOLIŃSKIEGO W GARWOLINIE,

uchwalonego przez Radę Powiatową w Garwolinie w dniu 17 grudnia 1937 roku, zatwierdzonego decyzją Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z dnia 30 grudnia 1937 r. Nr 95/S/37 w związku z przepisami art. 7 i 89 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 860) oraz na podstawie § 4 ustęp (1) punkt 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o K. K. O. (Dz. Ust. R. P. Nr 25, poz. 173).

Na oryginale decyzji Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, zatwierdzającej statut, figurują podpisy: Prezesa Związku Zygmunta Chudzyńskiego i Dyrektora Związku Józefa Rożkowskiego.

I. ORGANIZACJA KASY.

A.

Firma, siedziba, terytorialny zakres działania, cel Kasy, odpowiedzialność związku założycielskiego za zobowiązania Kasy oraz przepisy ogólne.

§ 1 ustęp 1.

Statutem niniejszym rządzi się Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Garwolińskiego w Garwolinie, założona pod powyższą firmą przez Garwoliński Powiatowy Związek Samorządowy w 1919 roku, a działająca do dnia wejścia w życie statutu niniejszego pod tą samą nazwą na zasadzie statutu, zatwierdzonego przez Wojewodę Lubelskiego w dniu 31 sierpnia 1928 r. za L. 5592/Sm., a opublikowanego w Lubelskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 26 marca 1929 roku Nr 10, poz. 92.

§ 3.

Terytorialny zakres działania Kasy Oszczędności obejmuje, jeżeli chodzi o obowiązek przyjmowania wkładów oszczędnościowych, obszar Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego, oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice Kasy.

§ 5.

Siedzibą Kasy jest miasto Garwolin.

§ 6.

Kasa używa pieczęci owalnej, zawierającej herb Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

W otoku herbu mieści się nazwa Kasy, ustalona w § 1 statutu niniejszego.

Do czasu ustalenia herbu Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego Kasa używa pieczęci bez herbu.

§ 7.

Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposobie zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym.

§ 8.

Garwoliński Powiatowy Związek Samorządowy, jako związek założycielski Kasy, ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność jako poręczyciel za wszelkie zobowiązania Kasy.

§ 9.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi zł 100.000,—.

§ 10.

Ogłoszenia Kasy powinny być wywieszane na widok publiczny przez co najmniej 14 dni w lokalu Kasy, jej oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz w lokalu urzędowym Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

B.

Organa Kasy i ich kompetencje.

§ 13.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy jako organ stanowiący,

2) Dyrekcja Kasy jako organ zarządzający i wykonawczy,

3) Komisja Rewizyjna jako organ kontrolujący.

Rada Kasy.

§ 14 ustęp 1.

Rada Kasy jest ciałem kolegialnym, składającym się z przewodniczącego i sześciu członków wybieranych na lat 3 przez Radę Powiatową Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego. Równocześnie z wyborem członków Rady, Rada Powiatowa Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego wybiera na okres 3-letni po jednym zastępcy każdego członka Rady.

Dyrekcja Kasy.

§ 20 ust. 1, 2, 3 i 4.

Dyrekcja Kasy jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków.

W skład Dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz 1 członek Dyrekcji.

Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni być stale zatrudnieni w Kasie i posiadać kwalifikacje, przewidziane w § 10 ust. (2) rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz członków Dyrekcji powołuje i odwołuje Rada Kasy. Wybór i odwołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez Władzę Nadzorczą.

§ 22.

Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby, wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach, określonych w § 21 ust. 3 statutu niniejszego.

Komisja Rewizyjna.

§ 24 ust. 1 i 2.

Garwoliński Powiatowy Związek Samorządowy sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków oraz z trzech zastępców, wybieranych przez Radę Powiatową Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego na jeden rok spośród lub spoza grona osób, wchodzących w skład organów ustrojowych Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

II. ZAKRES DZIAŁANIA KASY OSZCZĘDNOŚCI.

§ 32.

Kasa uprawniona jest do wykonywania tylko tych czynności, które są wymienione w statucie niniejszym lub na które uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu.

§ 33.

Do zakresu czynności Kasy należy:

1) przyjmowanie — w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu niniejszego — na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych;

2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych;

3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym;

5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielonych osobom prawa publicznego;

6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych, wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności;

b) papierów wartościwych, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej;

7) udzielanie kredytu w rachunkach bieżących zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie, o którym mowa w § 37 statutu;

8) dyskontowanie weksli, posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo;

9) dyskontowanie, nie wcześniej jak na sześć miesięcy przed terminem płatności, wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych, wymienionych w p. 6 § niniejszego, oraz kuponów od tych papierów;

10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów;

11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych;

12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów o stałym oprocentowaniu posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych;

13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim;

14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych;

15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej;

16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku Komunalnych Kas Oszczędności;

b) w biletach i bonach skarbowych oraz asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego;

18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensyj Kasy oraz sprzedaż tych nieruchomości;

19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów;

20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów;

21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa;

22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu niniejszego, oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

III. MAJĄTEK I FUNDUSZE KASY.

§ 55.

Majątek Kasy stanowią wszystkie należące do niej, jako osoby prawnej, nieruchomości, ruchomości oraz fundusze i prawa.

Majątek Kasy tworzy całość odrębną od majątku Garwolińskiego Powiatowego Związku Samorządowego i jest osobno administrowany.

VII. WŁADZA NADZORCZA.

§ 71 ust. 1 i 2.

Nadzór państwowy nad Kasą sprawuje Minister Skarbu działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W granicach zleconych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) bezpośredni nadzór nad Kasą sprawuje Związek Kas Oszczędności.

WYCIĄG ZE STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU OSZMIAŃSKIEGO W OSZMIANIE,

uchwalonego przez Radę Powiatową w Oszmianie w dniu 8 lipca 1937 r., zatwierdzonego decyzją Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z dnia 17 listopada 1937 r. Nr 23/S/37 w związku z przepisami art. 7 i 89 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 860) oraz na podstawie § 4 ustęp (1) punkt 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu, ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o K. K. O. (Dz. U. R. P. Nr 25 poz. 173).

Na oryginale decyzji Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, zatwierdzającej statut, figurują podpisy: Prezesa Związku Zygmunta Chudzyńskiego i Dyrektora Związku Józefa Rożkowskiego.

I. ORGANIZACJA KASY.

A.

Firma, siedziba, terytorialny zakres działania, cel Kasy, odpowiedzialność związku założycielskiego za zobowiązania Kasy oraz przepisy ogólne.

§ 1. ustęp 1.

Statutem niniejszym rządzi się Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie założona pod powyższą firmą przez Oszmiański Powiatowy Związek Samorządowy w roku 1928, a działająca do dnia wejścia w życie statutu niniejszego pod tą samą nazwą na zasadzie statutu zatwierdzonego przez Wojewodę Wileńskiego dnia 24 stycznia 1929 roku za L. III. 234 — S. O., a opublikowanego w Wileńskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 20 kwietnia 1929 roku Nr 4, poz. 425.

§ 3.

Terytorialny zakres działania Kasy Oszczędności obejmuje, jeżeli chodzi o obowiązek przyjmowania wkładów oszczędnościowych, obszar Oszmiańskiego Powiatowego Związku Samorządowego oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice Kasy.

§ 5.

Siedzibą Kasy jest m. Oszmiana.

§ 6.

Kasa używa pieczęci owalnej zawierającej herb województwa wileńskiego.

W otoku herbu mieści się nazwa Kasy, ustalona w § 1 statutu niniejszego.

Do czasu ustalenia herbu województwa wileńskiego Kasa używa pieczęci bez herbu.

§ 7.

Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym.

§ 8.

Oszmiański Powiatowy Związek Samorządowy jako związek założycielski Kasy ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność jako poręczyciel za wszelkie zobowiązania Kasy.

§ 9.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi zł 50.000.

§ 10.

Ogłoszenia Kasy powinny być wywieszane na widok publiczny przez co najmniej 14 dni w lokalu Kasy, jej oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz w lokalu urzędowym Oszmiańskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

B.

ORGANA KASY I ICH KOMPETENCJE.

§ 13.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy jako organ stanowiący,

2) Dyrekcja Kasy jako organ zarządzający i wykonawczy,

3) Komisja Rewizyjna jako organ kontrolujący.

Rada Kasy.

§ 14. ustęp 1.

Rada Kasy jest ciałem kolegialnym, składającym się z przewodniczącego i sześciu członków wybieranych na lat 3 przez Radę Powiatową w Oszmianie. Równocześnie z wyborem członków Rady, Rada Powiatowa w Oszmianie wybiera na okres 3-letni po jednym zastępcy każdego członka Rady.

Dyrekcja Kasy.

§ 20. ustępy 1, 2, 3 i 4.

Dyrekcja Kasy jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków.

W skład Dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz jeden członek Dyrekcji.

Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni być stale zatrudnieni w Kasie i posiadać kwalifikacje, przewidziane w 10. ust. (2) rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz członka Dyrekcji powołuje i odwołuje Rada Kasy. Wybór i odwołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez Władzę Nadzorczą.

§ 22.

Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach, określonych w § 21 ust. 3 statutu niniejszego.

Komisja Rewizyjna.

§ 24. ustęp 1 i 2.

Oszmiański Powiatowy Związek Samorządowy sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków oraz z trzech zastępców, wybieranych przez Radę Powiatową w Oszmianie na jeden rok spośród lub spoza grona osób, wchodzących w skład organów ustrojowych Oszmiańskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

II. ZAKRES DZIAŁANIA KASY OSZCZĘDNOŚCI.

§ 32.

Kasa uprawniona jest do wykonywania tylko tych czynności, które są wymienione w statucie niniejszym lub na które uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu.

§ 33.

Do zakresu czynności Kasy należy:

1) przyjmowanie—w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu niniejszego — na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych;

2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych;

3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym;

5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego;

6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności;

b) papierów wartościowych posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej.

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących, zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie, o którym mowa w § 37 statutu:

8) dyskontowanie weksli posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo;

9) dyskontowanie, nie wcześniej jak na sześć miesięcy przed terminem płatności, wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych wymienionych wyżej w p. 6 § niniejszego oraz kuponów od tych papierów;

10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów;

11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych;

12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów rów o stałym oprocentowaniu, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych;

13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim;

14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych;

15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej;

16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności, tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku Kas Oszczędności;

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego;

18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensyj Kasy oraz sprzedaż tych nieruchomości;

19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów;

20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów;

21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa;

22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu niniejszego oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

III. MAJĄTEK I FUNDUSZE KASY.

§ 55.

Majątek Kasy stanowią wszystkie należące do niej, jako osoby prawnej, nieruchomości, ruchomości oraz fundusze i prawa.

Majątek Kasy tworzy całość odrębną od majątku Oszmiańskiego Powiatowego Związku Samorządowego i jest osobno administrowany.

VII. WŁADZA NADZORCZA.

§ 71. ustęp 1 i 2.

Nadzór państwowy nad Kasą sprawuje Minister Skarbu działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W granicach zleconych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 roku wydanym w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) bezpośredni nadzór nad Kasą sprawuje Związek Kas Oszczędności.

WYCIĄG ZE STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU PIŃSKIEGO W PIŃSKU,

uchwalonego przez Radę Powiatową w Pińsku w dniu 12 października 1937 r., zatwierdzonego decyzją Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z dnia 18 grudnia 1937 r. Nr 83/S/37 w związku z przepisami art. 7 i 89 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 95, poz. 860) oraz na podstawie § 4 ustęp (1) punkt 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o K. K. O. (Dz. Ust. R. P. Nr 25, poz. 173).

Na oryginale decyzji Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, zatwierdzającej statut, figurują podpisy: Prezesa Związku Zygmunta Chudzyńskiego i Dyrektora Związku Józefa Rożkowskiego.

I. ORGANIZACJA KASY.

A.

Firma, siedziba, terytorialny zakres działania, cel Kasy, odpowiedzialność związku założycielskiego za zobowiązania Kasy oraz przepisy ogólne.

§ 1. ustęp 1.

Statutem niniejszym rządzi się Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Pińskiego w Pińsku, założona pod powyższą firmą przez Piński Powiatowy Związek Samorządowy w roku 1927, a działająca do dnia wejścia w życie statutu niniejszego pod nazwą: Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Pińsku na zasadzie statutu, zatwierdzonego przez Wojewodę Poleskiego dn. 7 stycznia 1929 r. za L. 11 S. F. 14/31, a opublikowanego w Poleskim Dzienniku Wojewódzkim z dn. 5 lutego 1929 r. Nr 3.

§ 3.

Terytorialny zakres działania Kasy Oszczędności obejmuje, jeżeli chodzi o obowiązek przyjmowania wkładów oszczędnościowych, obszar Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego i miasta Pińska oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice Kasy.

§ 5.

Siedzibą Kasy jest m. Pińsk.

§ 6.

Kasa używa pieczęci owalnej, zawierającej herb Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

W otoku herbu mieści się nazwa Kasy ustalona w § 1 statutu niniejszego.

Do czasu ustalenia herbu Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego Kasa używać będzie pieczęci bez herbu.

§ 7.

Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym.

§ 8.

Piński Powiatowy Związek Samorządowy, jako związek założycielski Kasy, ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność jako poręczyciel za wszelkie zobowiązania Kasy.

§ 9.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi 50.000,— zł.

§ 10.

Ogłoszenia Kasy powinny być wywieszane na widok publiczny przez co najmniej 14 dni w lokalu Kasy, jej oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz w lokalu urzędowym Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

B.

Organa Kasy i ich kompetencje.

§ 13.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy jako organ stanowiący,

2) Dyrekcja Kasy jako organ zarządzający i wykonawczy,

3) Komisja Rewizyjna jako organ kontrolujący.

Rada Kasy.

§ 14 ust. 1.

Rada Kasy jest ciałem kolegialnym, składającym się z przewodniczącego i 6 członków wybieranych na lat 3 przez Radę Powiatową w Pińsku. Równocześnie z wyborem członków Rady, Rada Powiatowa w Pińsku wybiera na okres 3-letni po jednym zastępcy każdego członka Rady.

Dyrekcja Kasy.

§ 20 ust. 1, 2, 3 i 4.

Dyrekcja Kasy jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków.

W skład Dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz jeden członek Dyrekcji.

Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni być stale zatrudnieni w Kasie i posiadać kwalifikacje przewidziane w § 10 ust. (2) rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R P. Nr 25, poz. 173).

Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz członka Dyrekcji powołuje i odwołuje Rada Kasy. Wybór i odwołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą.

§ 22.

Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach określonych w § 21 ust. 3 statutu niniejszego.

Komisja Rewizyjna.

§ 24 ust. 1 i 2.

Piński Powiatowy Związek Samorządowy sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków oraz z dwóch zastępców, wybieranych przez Radę Powiatową w Pińsku na jeden rok spośród lub spoza grona osób, wchodzących w skład organów ustrojowych Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

II. ZAKRES DZIAŁANIA KASY OSZCZĘDNOŚCI.

§ 32.

Kasa uprawniona jest do wykonywania tylko tych czynności, które są wymienione w statucie niniejszym lub na które uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu.

§ 33.

Do zakresu czynności Kasy należy:

1) przyjmowanie — w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu niniejszego — na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych;

2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych;

3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym;

5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego;

6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności;

b) papierów wartościowych posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej;

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób ustalony w regulaminie, o którym mowa w § 37 statutu;

8) dyskontowanie weksli posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo;

9) dyskontowanie, nie wcześniej jak na sześć miesięcy przed terminem płatności, wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych wymienionych wyżej w p. 6 § niniejszego, oraz kuponów od tych papierów;

10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów;

11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych;

12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów o stałym oprocentowaniu posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych;

13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych, oraz w Banku Polskim;

14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych;

15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia władzy nadzorczej;

16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności, tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku Kas Oszczędności;

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem władzy nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego;

18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensyj Kasy oraz sprzedaż tych nieruchomości;

19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów;

20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów;

21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa;

22) nabywanie wierzytelności hipotecznych zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu niniejszego, oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

III. MAJĄTEK I FUNDUSZE KASY.

§ 55.

Majątek Kasy stanowią wszystkie należące do niej, jako osoby prawnej, nieruchomości, ruchomości oraz fundusze i prawa.

Majątek Kasy tworzy całość odrębną od majątku Pińskiego Powiatowego Związku Samorządowego i jest osobno administrowany.

VII. WŁADZA NADZORCZA.

§ 71 ust. 1 i 2.

Nadzór państwowy nad Kasą sprawuje Minister Skarbu działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W granicach zleconych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410), bezpośredni nadzór nad Kasą sprawuje Związek Kas Oszczędności.

WYCIĄG ZE STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU PŁOCKIEGO W PŁOCKU,

uchwalonego przez Radę Powiatową w Płocku w dniu I października 1937 r., zatwierdzonego decyzją Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z dnia 27 grudnia 1937 r. Nr 94/S/37 w związku z przepisami art. 7 i 89 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 95, poz. 860) oraz na podstawie § 4 ustęp (1) punkt I rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o związkach komunalnych kas oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o K. K. O. (Dz. Ust. R. P. Nr 25, poz. 173).

Na oryginale decyzji Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, zatwierdzającej statut, figurują podpisy: Prezesa Związku Zygmunta Chudzyńskiego i Dyrektora Związku Józefa Rożkowskiego.

I. ORGANIZACJA KASY.

A.

Firma, siedziba, terytorialny zakres działania, cel Kasy, odpowiedzialność związku założycielskiego za zobowiązania Kasy oraz przepisy ogólne.

§ 1. ustęp 1.

Statutem niniejszym rządzi się Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu Płockiego w Płocku założona pod powyższą firmą przez Płocki Powiatowy Związek Samorządowy w 1927 r., a działająca do dnia wejścia w życie statutu niniejszego pod tą samą nazwą na zasadzie statutu, zatwierdzonego przez Wojewodę Warszawskiego w dniu 25 lipca 1928 roku za L. 3139/471, a opublikowanego w Warszawskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 31-go października 1928 r. Nr 11.

§ 3.

Terytorialny zakres działania Kasy Oszczędności obejmuje, jeżeli chodzi o obowiązek przyjmowania wkładów oszczędnościowych, obszar Płockiego Powiatowego Związku Samorządowego oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice Kasy.

§ 5.

Siedzibą Kasy jest m. Płock.

§ 6.

Kasa używa pieczęci owalnej, zawierającej herb Płockiego Powiatowego Związku Samorządowego.

W otoku herbu mieści się nazwa Kasy, ustalona w § 1 statutu niniejszego.

§ 7.

Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym.

§ 8.

Płocki Powiatowy Związek Samorządowy, jako związek założycielski Kasy, ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność jako poręczyciel za wszelkie zobowiązania Kasy.

§ 9.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi 69.385 zł.

§ 10.

Ogłoszenia Kasy powinny być wywieszane na widok publiczny przez co najmniej 14 dni w lokalu Kasy, jej oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz w lokalu urzędowym Płockiego Powiatowego Związku Samorządowego.

B.

Organa Kasy i ich kompetencje.

§ 13.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy jako organ stanowiący,

2) Dyrekcja Kasy jako organ zarządzający i wykonawczy,

3) Komisja Rewizyjna jako organ kontrolujący.

Rada Kasy.

§ 14. ustęp 1.

Rada Kasy jest ciałem kolegialnym, składającym się z przewodniczącego i czterech członków wybieranych na lat 3 przez Radę Powiatową Powiatu Płockiego. Równocześnie z wyborem członków Rady — Rada Powiatowa Powiatu Płockiego wybiera na okres 3-letni po jednym zastępcy każdego członka Rady.

Dyrekcja Kasy.

§ 20. ustępy 1, 2, 3 i 4.

Dyrekcja Kasy jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków.

W skład Dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz jeden członek Dyrekcji.

Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni być stale zatrudnieni w Kasie i posiadać kwalifikacje, przewidziane w § 10. ust. (2) rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz członka Dyrekcji powołuje i odwołuje Rada Kasy. Wybór i odwołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez Władzę Nadzorczą.

§ 22.

Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis Dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach, określonych w § 21 ust. 3 statutu niniejszego.

Komisja Rewizyjna.

§ 24. ustęp 1 i 2.

Płocki Powiatowy Związek Samorządowy sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków oraz z trzech zastępców, wybieranych przez Radę Powiatową Powiatu Płockiego na jeden rok spośród lub spoza grona osób, wchodzących w skład organów ustrojowych Płockiego Powiatowego Związku Samorządowego.

II. ZAKRES DZIAŁANIA KASY OSZCZĘDNOŚCI.

§ 32.

Kasa uprawniona jest do wykonywania tylko tych czynności, które są wymienione w statucie niniejszym lub na które uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu.

§ 33.

Do zakresu czynności Kasy należy:

1) przyjmowanie—w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu niniejszego — na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych;

2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych;

3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym;

5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego;

6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności;

b) papierów wartościowych posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej.

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących, zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie, o którym mowa w § 37 statutu;

8) dyskontowanie weksli posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo;

9) dyskontowanie, nie wcześniej jak na sześć miesięcy przed terminem płatności, wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych wymienionych wyżej w p. 6 § niniejszego, oraz kuponów od tych papierów;

10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów;

11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych;

12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów rów o stałym oprocentowaniu, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych;

13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim;

14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych;

15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej;

16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności, tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku Kas Oszczędności;

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego;

18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensyj Kasy oraz sprzedaż tych nieruchomości;

19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów;

20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów;

21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa;

22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu niniejszego oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

III. MAJĄTEK I FUNDUSZE KASY.

§ 55.

Majątek Kasy stanowią wszystkie należące do niej, jako osoby prawnej, nieruchomości, ruchomości oraz fundusze i prawa.

Majątek Kasy tworzy całość odrębną od majątku Płockiego Powiatowego Związku Samorządowego i jest osobno administrowany.

VII. WŁADZA NADZORCZA.

§ 71. ustęp 1 i 2.

Nadzór państwowy nad Kasą sprawuje Minister Skarbu działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W granicach zleconych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 roku wydanym w porozumieniu i Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) bezpośredni nadzór nad Kasą sprawuje Związek Kas Oszczędności.

WYCIĄG ZE STATUTU KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU TOMASZOWSKIEGO W TOMASZOWIE LUBELSKIM,

uchwalonego przez Radę Powiatową w Tomaszowie Lubelskim w dniu 8 października 1937 r., zatwierdzonego decyzją Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie z dnia 27 grudnia 1937 r. Nr 91/S/37 w związku z przepisami art. 7 i 89 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 95, poz. 860) oraz na podstawie § 4 ustęp (1) punkt 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. Ust. R. P. Nr 56, poz. 410) w brzmieniu ustalonym w § 52 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o K. K. O. (Dz. Ust. R. P. Nr 25, poz. 173).

Na oryginale decyzji Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie, zatwierdzającej statut, figurują podpisy: Prezesa Związku Zygmunta Chudzyńskiego i Dyrektora Związku Józefa Rożkowskiego.

§ 1. ustęp 1.

Statutem niniejszym rządzi się Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Tomaszowskiego w Tomaszowie Lubelskim, założona pod powyższą firmą przez Tomaszowski Powiatowy Związek Samorządowy w Tomaszowie Lubelskim w roku 1926, a działająca do dnia wejścia w życie statutu niniejszego pod są samą nazwą na zasadzie statutu zatwierdzonego przez Wojewodę Lubelskiego dnia 14 listopada 1928 r. za L. 6553/Sm., a opublikowanego w Lubelskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 31 grudnia 1928 r. Nr 44, poz. 456.

§ 3.

Terytorialny zakres działania Kasy Oszczędności obejmuje, jeżeli chodzi o obowiązek przyjmowania wkładów oszczędnościowych, obszar Tomaszowskiego Powiatowego Związku Samorządowego oraz obszar, na którym działają oddziały lub zbiornice Kasy.

§ 5.

Siedzibą Kasy jest m. Tomaszów Lubelski.

§ 6.

Kasa używa pieczęci owalnej, zawierającej herb województwa lubelskiego.

W otoku herbu mieści się nazwa Kasy, ustalona w § 1 statutu niniejszego.

Do czasu ustalenia herbu województwa lubelskiego Kasa używać będzie pieczęci bez herbu.

§ 7.

Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwianie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki, oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym.

§ 8.

Tomaszowski Powiatowy Związek Samorządowy, jako związek założycielski Kasy, ponosi wobec osób trzecich odpowiedzialność jako poręczyciel za wszelkie zobowiązania Kasy.

§ 9.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi 75.000,— zł.

§ 10.

Ogłoszenia Kasy powinny być wywieszane na widok publiczny przez co najmniej 14 dni w lokalu Kasy, jej oddziałów, zbiornic, kantorów wymiany i zakładów zastawniczych (lombardów) oraz w lokalu urzędowym Tomaszowskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

§ 13.

Organami Kasy są:

1) Rada Kasy jako organ stanowiący,

2) Dyrekcja Kasy jako organ zarządzający i wykonawczy,

3) Komisja Rewizyjna jako organ kontrolujący.

§ 14. ustęp 1.

Rada Kasy jest ciałem kolegialnym, składającym się z przewodniczącego i 6 członków wybieranych na lat 3 przez Radę Powiatową. Równocześnie z wyborem członków Rady, Rada Powiatowa wybiera na okres 3-letni po jednym zastępcy każdego członka Rady.

§ 20. ustępy 1, 2, 3 i 4.

Dyrekcja Kasy jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków.

W skład Dyrekcji wchodzi dyrektor zarządzający, jego zastępca oraz 1 członek Dyrekcji.

Dyrektor zarządzający i jego zastępca powinni być stale zatrudnieni w Kasie i posiadać kwalifikacje, przewidziane w § 10. ust. (2) rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Dyrektora zarządzającego, jego zastępcę oraz członka Dyrekcji powołuje i odwołuje Rada Kasy. Wybór i odwołanie dyrektora zarządzającego podlega zatwierdzeniu przez Władzę Nadzorczą.

§ 22.

Dokumenty, mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa, upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach, określonych w § 21 ust. 3 statutu niniejszego.

§ 24. ustęp 1 i 2.

Tomaszowski Powiatowy Związek Samorządowy sprawuje kontrolę nad Kasą za pośrednictwem Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna jest organem kolegialnym, składającym się z trzech członków oraz z trzech zastępców, wybieranych przez Radę Powiatową, na jeden rok spośród lub spoza grona osób, wchodzących w skład organów ustrojowych Tomaszowskiego Powiatowego Związku Samorządowego.

§ 32.

Kasa uprawniona jest do wykonywania tylko tych czynności, które są wymienione w statucie niniejszym lub na które uzyskała zezwolenie Ministra Skarbu.

§ 33.

Do zakresu czynności Kasy należy:

1) przyjmowanie—w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu niniejszego — na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych;

2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucyj finansowych i ubezpieczeniowych;

3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych;

4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym;

5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego;

6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych, wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności;

b) papierów wartościowych posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej.

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących, zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie, o którym mowa w § 37 statutu:

8) dyskontowanie weksli posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo;

9) dyskontowanie, nie wcześniej jak na sześć miesięcy przed terminem płatności, wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych wymienionych wyżej w p. 6 § niniejszego, oraz kuponów od tych papierów;

10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów;

11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych;

12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów rów o stałym oprocentowaniu, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcyj Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych;

13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim;

14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych;

15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej;

16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności, tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku Kas Oszczędności;

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego;

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego;

18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensyj Kasy oraz sprzedaż tych nieruchomości;

19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów;

20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów;

21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa;

22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu niniejszego oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

§ 55.

Majątek Kasy stanowią wszystkie należące do niej, jako osoby prawnej, nieruchomości, ruchomości oraz fundusze i prawa.

Majątek Kasy tworzy całość odrębną od majątku Tomaszowskiego Powiatowego Związku Samorządowego i jest osobno administrowany.

§ 71. ustęp 1 i 2.

Nadzór państwowy nad Kasą sprawuje Minister Skarbu działający w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

W granicach zleconych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 8 lipca 1936 roku wydanym w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o Związkach Komunalnych Kas Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 410) bezpośredni nadzór nad Kasą sprawuje Związek Kas Oszczędności.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU LIPNOWSKIEGO W LIPNIE

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1937 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		19 661.12	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		7.636,41	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		74.475,07	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			101.772,60
2. Kupony			
3. Waluty obce			556,50
4. Papiery wartościowe 1)			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		7,271,60	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligącje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		1.100,—	8,371,60
5. Banki i K. K. O. Loro			6 000,—
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (... kont)			
8. Pożyczki wekslowe (1182 kont)			422.504.—
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (18 kont)		10 611.—	
b) poch. z innych kredytów (... kont)			10.611,—
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wartośc. (1 kont)		2 012.75	
b) zabezpieczone hipoteką (1 kont)		1 963,63	
c) zabezp. innymi wartośc. (3 kont)		6.061.42	10,037.30
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (32 kont)		6.015.—	
b) innych wartości (.... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawniczego			6 015,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne (3 kont)			3.100.—
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akcept. (48 kont)			80.151,—
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			3 534,45
18. Różne			1.135,30
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			277,95
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			654.066,70
21. Depozyty			24.471,—
22. Udzielone gwarancje			18,050,—
23. Inkaso			36,718,77
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			733.806,47

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			4.755,25
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			136.03
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno-publ.			
a) bezterminowe (... kont)			
b) terminowe (5 kont)		74.550,07	74,550,07
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (733 kont)		112,983.92	
b) terminowe do 3 miesięcy (129 kont)		155,931.80	
c) terminowe ponad 3 mies. i warunkowe (36 kont)		17.754 30	286,670,02
8. Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe itp.)			
a) instytucyj państw., samorząd., i innych prawno-publ. (33 kont)		59,255 50	
b) osób fizycznych i pr.-pryw. (23 k.)		14,839,15	74.094,65
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		15.975,—	
c) w Bankach Komunalnychi K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			15.975,—
12. Dyskonto Akceptów Banku Akceptac.			55.158,44
13. Zastaw papierów wartościowych			
14 Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		18.000,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			18 000,—
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			12.512,27
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		12.214 97	12 214,97
Razem			654.066,70
22. Różni za depozyty			24.471,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj			18.050.—
24. Różni za inkaso			36.718,77
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			733.806,47

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1937 R.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	13.607,17	
b) od rachunków bieżących	1.356,91	
c) od redyskonta weksli	192,45	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	3.781 97	
e) różne inne		18.938 50
2. Prowizje wypłacone		21,58
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	10 131,80	
b) świadczenia socjalne	797.73	
c) wydatki rzeczowe	4.068 56	14 998,09
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	515,50	515 50
6. Odpisy na dłużnikach		
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		136.03
11. Nadwyżka		12.214,97
Razem		46 824,67

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	32.090,59	
b) od rachunków bieżących	603,99	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	230,90	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	16,75	
f) od papierów wartościowych	62.—	
g) od K. K. O. i Banków	4.677,24	
h) różne inne		37 681,47
2. Prowizje pobrane		2.822,24
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		136,03
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		4.247,85
8. Różne dochody		1.937.08
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		46.824,67

Buchalter: (—) Kawczyńska Anna

Zarząd - Dyrekcja:
(—) Brązert Kazimierz
(—) Boniecki Wacław
(—) Dr Hecht Karol

Komisja Rewizyjna:
(—) Konderski Wacław
(—) Martewicz Edward

Redaktor odpowiedzialny: Bolesław Obszyński. Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego. Warszawa, ulica Miodowa Nr. 6.